

Sadržaj

1	Uvod.....	4
1.1	Pravni osnov	4
1.2	Period važenja plana.....	5
2	Osnovni podaci o općini i proizvođačima otpada Error! Bookmark not defined.	
2.1	Položaj (morfologija terena i dostupnost za pružanje usluga)	6
2.2	Odnos ruralnog i urbanog dijela općine	6
2.3	Broj stanovnika i domaćinstava po mjesnim zajednicama	7
2.4	Proizvođači otpada iz privrede	9
2.5	Proizvođači otpada - javne ustanove	9
3	Pravni okvir za upravljanje otpadom	10
3.1	Zakonska regulativa	14
3.2	Analiza i zaključci	15
4	Administrativni okvir upravljanja otpadom	16
4.1	Institucionalna organizacija	16
4.2	Ugovori i saradnja u oblasti upravljanja otpadom	17
5	Postojeći kapaciteti za prikupljanje i odvoz otpada.....	19
5.1	Opremljenost za pružanje usluge prikupljanja i odvoza otpada	19
5.2	sakupljanje opasnog otpada iz domaćinstava	20
5.3	sakupljanje specijalnog otpada.....	21
5.4	Proizvođači otpada koji sami zbrinjavaju otpad	21
5.5	Drugi operateri	21
5.6	Analiza i zaključci	21
6	Postojeća infrastruktura za upravljanje otpadom.....	22
6.1	Zeleni otoci.....	22
6.2	Centri za reciklažu.....	22
6.3	Centri za kabasti otpad	23
6.4	Objekti za odlaganje.....	23
6.4.1	Regionalna deponija Moščanica	23
6.4.2	Lokalna deponija „SIĐE“	24
6.4.3	Drugi objekti.....	25
6.4.3.1	Deponija industrijskog otpada „RAČA“	25
6.4.3.2	„C.I.B.O S.“ d.o.o. Sarajevo, P.J. Zenica	26
6.4.3.3	„DILAVER Company“ d.o.o. Zenica.....	26
6.5	Analiza i zaključci	26
7	Nelegalna odlagališta	27
8	Trenutne i buduće količine Error! Bookmark not defined.	
8.1	Ukupno proizvedeni otpad.....	28
8.2	Prikupljeni mješani otpad	29
8.3	Prikupljeni otpad za reciklažu	29
8.3.1	Papir i karton	29
8.3.2	Plastika.....	29
8.3.3	Željezo i metal	29
8.3.4	Staklo	30
8.3.5	Zeleni otpad	30

8.4	Specijalni otpad.....	30
8.4.1	Životinjski otpad	30
8.4.2	Opasni otpad	30
8.4.3	Medicinski otpad	31
8.4.4	Građevinski otpad i materijal od rušenja	31
8.4.5	Mulj iz otpadnih voda	31
8.4.6	Kontaminirano tlo	31
8.4.7	Slupana vozila, rezervni dijelovi i gume	32
8.4.8	Elektronski i elektronički otpad	32
8.4.9	Kabasti otpad	32
8.5	Ukupno prikupljeni otpad	32
8.6	Otpad odvezen na odlagalište	32
8.7	Analiza i zaključci	33
9	Finansiranje sistema upravljanja otpadom	34
9.1	Tarifa za domaćinstva	34
9.2	Tarifa za privredni sektor.....	35
9.3	Stepen naplate.....	35
9.4	Bilans stanja 2008-2010	35
9.5	Procjena priliva iz budžeta 2011-2016.....	36
9.6	Analiza i zaključci	38
10	Informisanje Javnosti	39
10.1	Informisanje građana o pruženim uslugama.....	39
10.2	Analiza i zaključci.....	39
11	Specifikacija problema.....	40
11.1	Institucionalni problemi.....	40
11.2	Pravni problemi	40
11.3	Infrastrukturni problemi.....	40
11.4	Finansijski problemi.....	40
11.5	Javna svijest	40
12	Ciljevi upravljanja otpadom za planski period.....	41
13	Program mjera	42
13.1	Program mjera za unapređenje sistema za prikupljanje i odvoz otpada	42
13.2	Program mjera za unapređenje sistema za konačno odlaganje otpada	43
13.3	Program mjera za podizanje javne svijesti o upravljanju otpadom	43
13.4	Program mjera za unapređenje sistema za iskorištavanje otpada	44
14	Analiza rizika	45
15	Monitoring implementacije	45
16	Definicije	46
17	Popis literature	47
18	PRILOG	47
	Obrazloženje	55

1. Uvod

1.1. Pravni osnov

Na osnovu člana 9. i člana 10. Zakona o upravljanju otpadom ("Službene novine Federacije BiH", broj 33/03), općina Zenica je pristupila izradi Plana upravljanja otpadom.

Prema članu 10. Zakona o upravljanju otpadom, kantonalnim propisom utvrdit će se zadaci općina u izradi općinskih planova upravljanja otpadom koji trebaju sadržavati:

- programe o skupljanju opasnog otpada iz kućanstava;
- programe za korištenje sastavnica iz komunalnog otpada;
- programe za smanjenje procenta biorazgradljivog otpada i ambalažnog otpada u komunalnom otpadu;
- programe za podizanje javne svijesti u upravljanju otpadom;
- lociranje postrojenja za upravljanje otpadom;
- suradnja među općinama radi postizanja zadanih ciljeva.

Zakon o upravljanju otpadom je pravni osnov za donošenje općinskog plana upravljanja otpadom. Ovaj zakon primjenjuje se na sve kategorije otpada i sve vrste aktivnosti u upravljanju otpadom, osim na radioaktivni otpad, gasove ispuštene u atmosferu, i otpadne vode. U planiranju upravljanja otpadom, ovim zakonom je propisano da su nadležni organi dužni da izrade planove za upravljanjem otpadom koji će obuhvatiti:

- vrstu, količinu i porijeklo otpada koji se proizvodi i koji se treba tretirati ili odložiti;
- ciljeve upravljanja otpadom;
- opće tehničke zahteve za upravljanja otpadom i uređaje unutar područja na kojima se nalaze;
- raspoloživ i podesan tretman i mjesta odlaganja i uređaje unutar određene teritorije;
- specijalne ugovore za tretman ili odlaganje otpada za veći broj općina;
- specijalne ugovore za pojedine vrste otpada, kao što je opasni otpad, tečni otpad, ambalažni otpad, itd.
- strateške ciljeve sa razrađenim prioritetima u upravljanju otpadom i pojedinim aktivnostima koje se trebaju preduzeti;
- listu mjera koje se trebaju preduzeti,

Integralni sistem upravljanja otpadom sastavni je dio modernog društva, a za njegovo razvijanje i efikasnost važne su ekonomske odrednice koje potiču smanjivanje otpada, odvojeno skupljanje, obradu, recikliranje i ponovnu upotrebu te usmjeravanje i kontinuirani razvoj navedenog.

Planski dokumenti upravljanja otpadom jesu:

- a) Zakon o upravljanju otpadom,
- b) Zakon o zaštiti okoliša,
- c) Strategija zaštite okoliša Federacije Bosne i Hercegovine,
- d) Plan upravljanja otpadom na području ZE-DO Kantona,
- e) Odluka o komunalnom redu-općina Zenica,
- f) Lokalni ekološki akcioni plan općine Zenica,
- g) Strategija razvoja općine Zenica.

1.2. Period važenja plana

Plan upravljanja otpadom za općinu Zenica definiše aktivnosti na uspostavi sistema upravljanja otpadom za period od 6 godina (2011.-2016.), jer se smatra da je 6 godina dovoljan vremenski period da se ispune određeni ciljevi kao i da se izvođenje mjera i ispunjenje cilja može bez većih problema pratiti u praksi.

Implementacija i provođenje zakona i propisa koji se odnose na upravljanje otpadom odgovornost su parlamenata i ministarstava na entitetskom nivou i ti su zakoni i propisi definisani entitetskim ustavima i zakonima.

Analiza trenutne situacije kada je riječ o upravljanju otpadom na području općine Zenica će biti sastavni dio plana, a pokazat će prioritete za rješavanje problema i postizanje zadanih ciljeva.

Plan, također utvrđuje reviziju i praćenje implementacije aktivnosti, ocjenjuje rezultate i predlaže dodatne aktivnosti s ciljem poboljšanja cjelokupnog stanja.

2. Osnovni podaci o Općini i proizvođačima otpada

2.1. Položaj (morfologija terena i dostupnost za pružanje usluga)

Općina Zenica se prostire na površini od cca. 550 km². Nalazi se u središnjem dijelu Bosne i Hercegovine u Zeničko dobojskom kantonu. Prirodna sredina općine je obilježena dolinom rijeke Bosne, sa morfološkim diferencijacijama dolina sa padinama brda i nekoliko visokih planina. Upravo zbog navedene morfologije evidentna je razlika u pokrivenosti odvozom otpada sa pojedinih područja općine Zenica. Zbog takvog padinskog područja i uskih ulica koje su karakteristika naročito prigradskih i seoskih područja općine, komunalno preduzeće koje vrši uslugu sakupljanja i odvoza otpada, „ALBA Zenica“ d.o.o. Zenica se često susreće sa problemima nemogućnosti prilaza do određene lokacije što je naročito veliki problem u zimskim mjesecima. Sve navedeno je razlog zašto je uslugom sakupljanja otpada pokriveno gotovo 100% površine užeg gradskog područja i veoma malo prigradskog dijela koje je uglavnom u ravnijem dijelu općine. Navedeni problemi daju za obavezu širenje usluge prikupljanja otpada i na seoske i prigradske dijelove općine.

U poglavlju 2.3 je naveden spisak svih mjesnih zajednica gdje su posebno označene mjesne zajednice koje su pokrivene organizovanim prikupljanjem otpada. Prema podacima iz 2010. godine se vidi da je od ukupno 72 mjesne zajednice organizovanim prikupljanjem otpada pokriveno 37 mjesnih zajednica, odnosno od cca. 144.651 stanovnika uslugom organizovanog prikupljanja otpadom je obuhvaćeno cca. 111.689 stanovnika.

2.2. Odnos ruralnog i urbanog dijela Općine

U ruralnom dijelu općine je manja gustina naseljenosti što direktno utiče na problem organiziranja prikupljanja otpada. Stoga se dinamika i način prikupljanja otpada u ruralnom dijelu općine različite nego u gradskom dijelom.

„ALBA Zenica“ d.o.o. trenutno vrši odvoz otpada sa gradskog i prigradskih područja uključujući granična naselja: Klopče, Perin Han (do Dolače), Babino (do škole), Pehare, Ričice, Donja i Gornja Gračanica, Hece, Banlozi, Tetovo, Nemila, Topčić polje, Čajdraš do uspona na Vjetrenice, Lokvine, Rujev Do, Krivače, Drivuša i Janjići.

Ovo područje djelovanja podjeljeno je u 33 rejona i pokriveno je sa 956 kontejnera zapremine 1,1 m³, 5 kontejnera zapremine 5,5 m³ i 4245 plastičnih kanti 240 lit. koje su uz određeno naknadu distribuirane domaćinstvima prigradskih naselja.

ALBA Zenica d.o.o. također vrši i uslugu pražnjenja i čišćenja 8 gradskih smetljarnika i to 4 u Kineskom zidu i 4 u Lameli.

2.3. Broj stanovnika i domaćinstava po mjesnim zajednicama

Spisak mjesnih zajednica na području općine Zenica koje su pokrivene organizovanim prikupljanjem i prevozom otpada

Red. broj	Mjesna zajednica	Broj domaćinstava	Broj stanovništva
1.	MZ „BILMIŠĆE“	2169	720
2.	MZ „BANLOZI“	440	1360
3.	MZ „BILINO POLJE“	1052	3121
4.	MZ „BLATUŠA“	2065	6705
5.	MZ „BRIST“	1067	4711
6.	MZ „BRODA“	673	2465
7.	MZ „CARINA“	788	2300
8.	MZ „CENTAR“	979	2946
9.	MZ „CRKVICE“	2810	7500
10.	MZ „ČAJDRAŠ“	411	1675
11.	MZ „DONJA GRAČANICA“	998	2520
12.	MZ „DRIVUŠA“	411	1120
13.	MZ „GORNJA GRAČANICA“	432	1298
14.	MZ „JALIJA“	983	2987
15.	MZ „JANJIĆI“	300	1090
16.	MZ „KLOPČE“	1466	4398
17.	MZ „LOKVINE“	1032	3146
18.	MZ „LONDŽA“	1122	3261
19.	MZ „LUKOVO POLJE“	323	1317
20.	MZ „MOKUŠNICE“	2071	4550
21.	MZ „MOŠCANICA“	207	708
22.	MZ „NEMILA“	787	2636
23.	MZ „NOVA ZENICA“	1312	5495
24.	MZ „NOVO RADAKOVO“	1636	4908
25.	MZ „ODMUT“	1745	4843
26.	MZ „PEHARE“	1183	4732
27.	MZ „PERIN HAN“	792	2900
28.	MZ „PIŠĆE“	328	911
29.	MZ „PODBREŽJE“	333	970
30.	MZ „RASPOTOČJE“	771	2030
31.	MZ „RIČICE“	820	2470
32.	MZ „SEJMEN“	939	2625
33.	MZ „STARO RADAKOVO“	2020	6500
34.	MZ „STRANJANI“	494	1796
35.	MZ „TETOVO“	353	802
36.	MZ „TOPČIĆ POLJE“	450	1750
37.	MZ „TRGOVIŠĆE“	600	2280
38.	MZ „ZMAJEVAC“	404	1200
	UKUPNO:	56768	111689

Spisak mjesnih zajednica na području općine Zenica koje nisu pokriven organizovanim prikupljanjem i prevozom otpada

Red. broj	Mjesna zajednica	Broj domaćinstava	Broj stanovništva
1.	MZ „ARNAUTI„	228	1100
2.	MZ „BABINO“	405	1200
3.	MZ „BISTRICA“	175	672
4.	MZ „BRIZNIK“	335	1410
5.	MZ „DOBRILJENO“	155	620
6.	MZ „PUTOVIČI-PUTOVIČKO POLJE „	494	1925
7.	MZ „DONJA VRACA“	310	950
8.	MZ „DONJE BABINO“	396	1188
9.	MZ „GORNJA ZENICA“	320	1180
10.	MZ „GORNJE CRKVICE“	394	792
11.	MZ „GRADIŠĆE“	650	2156
12.	MZ „JANJAC“	123	400
13.	MZ „JASTREBAC“	96	410
14.	MZ „KOPRIVNA“	485	1537
15.	MZ „KOVANIĆI“	92	320
16.	MZ „LAŠVA“	296	984
17.	MZ „ORAHOVICA“	730	2760
18.	MZ „PEPELARI“	90	360
19.	MZ „POJSKE“	200	750
20.	MZ „PUHOVAC“	150	400
21.	MZ „SEBUJE“	86	350
22.	MZ „SEOCI“	350	1502
23.	MZ „STARINA“	170	787
24.	MZ „ŠERIĆI“	390	1470
25.	MZ „VRANDUK“	250	810
26.	MZ „VRAŽALE“	190	700
27.	MZ „VUKOTIĆI“	196	806
28.	MZ „VRSELJE“	180	800
29.	MZ „BISTRICA“	152	640
30.	MZ „GORICA“	230	750
31.	MZ „RADINOVIĆI“	80	220
32.	MZ „VARDA“	140	600
33.	MZ „GLADOVIĆI“	0	500
34.	MZ „TIŠINA“	150	450
	UKUPNO:	10990	32962

2.4. Proizvođači otpada iz privrede

Preduzeća sa područja općine Zenica su obuhvaćena organizovanim prikupljanjem otpada što se uglavnom odnosi na komunalni bezopasni otpad koji u konačnici završava na regionalnoj deponiji.

Otpad koji po svom karakteru spada u opasni otpad, npr. otpadna ulja, maziva, baterije, proizvođači („Arcelor Mittal Zenica“, „Metalno“ d.o.o. Zenica...) na propisan način deponuju u krugu preduzeća te nakon prikupljanja određene količine otpremaju preko operatera koji vrše prikupljanje te vrste otpada van granica općine Zenica. Svo prikupljanje i otpremanje vrše u vlastitoj režiji, na zakonski propisan način, a kako je navedeno u njihovim internim planovima upravljanja otpadom i okolinskim dozvolama. Kako je riječ o internom upravljanju otpada u privrednim preduzećima, nepostoje tačni pokazatelji o kojim se količinama i vrstama otpada radi.

Privredni subjekti koji stvaraju veće količine otpada su:

- „Arcelor Mittal“ Zenica,
- „Metalno d.o.o.“ Zenica,
- „CIMOS d.o.o.“ Zenica,
- „Rudnik mrkog uglja“ Zenica,
- „Prevent d.o.o.“ Zenica,
- Proizvodnja stolarije (drvo, elastika, aluminijum) (8),
- Hoteli i moteli u Zenici (8),
- Ugostiteljsko-uslužni objekti,

2.5. Proizvođači otpada - javne ustanove

Javne ustanove koje pružaju zdravstvene usluge su veliki proizvođači otpada. Otpad nastao u ovim ustanovama se dijeli na bezopasni otpad koji završava na Regionalnoj deponiji Moščanica kao komunalni otpad i opasni otpad koji se velikim dijelom obrađuje u kantonalnoj bolnici Zenica, nakon čaga kao bezopasni i propisno označen također bude odložen na regionalnu deponiju Moščanica.

Sistem zbrinjavanja infektivnog i medicinskog otpada u općini Zenica zasnovan je na djelimičnom zbrinjavanju ove vrste otpada u Kantonalnoj bolnici.

Neke vrste infektivnog medicinskog otpada se prije odlaganja na deponiju zajedno sa komunalnim otpadom, sterilise u sterilizacionoj komori Kantonalne bolnice Zenica.

Kada su u pitanju obrazovne javne ustanove, Univerzitet u Zenici, srednje i osnovne škole, evidentno je da u njima nastaje velika količina elektronskog i električnog otpada koji se ne tretira na adekvatan način.

Javne ustanove koje stvaraju veće količine otpada su:

- Kantonalna bolnica Zenica,
- Dom zdravlje Zenica,
- Kantonalni zavod za javno zdravstvo,
- Obdaništa (8),
- Osnovne škole (19),
- Srednje škole (11),
- Univerzitet u Zenici sa 7 fakulteta,
- Kantonalni i općinski sud,
- Privatne veterinarske stanice (3),
- Kazneno popravni zavod Zenica

3. Pravni okvir za upravljanje otpadom

Plan upravljanja otpadom općine Zenica u potpunosti se uklapa u zahtjeve BiH zakonodavstva po pitanjima upravljanja otpadom. Kako Bosna i Hercegovina teže prema EU članstvu, u Planu su posebno naglašene osnovne evropske Direktive koje definišu oblast upravljanja otpadom.

Nadležnost za zaštitu okoliša u BiH, a samim tim i upravljanje otpadom, je prema Dejtonskom sporazumu na entitetskom nivou u Federalnom ministarstvu za okoliš i turizam/Ministarstvu za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS.

Delegacija EU u BiH je 1998. godine kroz PHARE program financirala izradu “Strategije upravljanja otpadom u BiH”. Strategiju je uradila AEA Technology iz Velike Britanije u suradnji sa lokalnim stručnjacima. Strategija je završena u augustu 2000 godine. Strategijom je po prvi put integralno sagledan problem upravljanja otpadom u cijeloj BiH i predložen regionalni pristup rješavanju odlaganja otpada. U srednjoročnom periodu planirano je 14 regionalnih deponija a u dugoročnom (do 2020) samo 5 regionalnih deponija na teritoriji cijele BiH.

Strategija je poslužila kao temelj za izradu entitetskih Zakona o upravljanju otpadom i bila je pokretač kredita Svjetske banke za izgradnju regionalnih deponija u BiH.

Zakonom je predviđeno da se u F BiH svakih 7 godina a u RS svakih šest godina vrši ažuriranje strategije i da se nove ažurirane strategije usvoje u Parlamentu. Zakon o upravljanju otpadom također nalaže izradu entitetskih strategija upravljanja otpadom.

U F BiH, entitetsko ministarstvo za okoliš je financiralo izradu Strategije zaštite okoliša u kojem je dio Strategije i strategija upravljanja otpadom. Strategija je usvojena u Parlamentu Federacije 26.10.2009. za period 2008-2018.

Mjere koje proizilaze iz strategije otpada 2008–2018, a koje se odnose na općine i komunalna preduzeća, pretpostavljaju donošenje planova i propisa kojim će se omogućiti uvođenje nekih novih načina prikupljanja i odlaganja, zatim povećanje obima usluga prikupljanja, uvođenje odvojenog prikupljanja otpada i dovođenje ovih poslova u stanje ekonomske održivosti.

Rokovi predviđeni Strategijom za izvršavanje nekih mjera već su protekli, tako da će to prolongirati postizanje postavljenih ciljeva u planu. Određene mjere za koje su predviđena velika sredstva neće se moći provesti u datim rokovima, kao npr. zatvaranje i potpuna sanacija općinskih deponija.

U narednoj tabeli su prikazane obaveze općina prema Federalnoj strategiji upravljanja otpadom, 2008.-2018. godine

Redni broj	Cilj	Opis mjere	Vrijeme izvršenja	Odgovornost
1.	Uspostaviti cjeloviti sistem regionalnog upravljanja otpadom baziran na načelima prevencije, razdvojenog prikupljanja, reciklaže i zagađivač plaća	Definisati regije, odrediti lokacije na kojima će se graditi deponije, upisati ih u prostorno plansku dokumentaciju, popisati općinske sporazume uraditi studije izvodivosti, dobiti dozvole. Najmanji broj općina koje čine regiju je četiri.	Najkasnije do kraja 2008. godine	Kantoni i općine FBiH
2.		Izmjena i dopuna zakona, promjena administrativnog obuhvata Planova sa kantonalnih na regionalne, uskladiti sa odredbama Zakona o otpadu RS	Najkasnije do kraja 06. mjeseca 2008. godine	FMOIT Vlada FBiH
3.		Izraditi regionalne planove i programe kojima se definiše sistem upravljanja svim kategorijama otpada. Plan treba obuhvatiti, tehničke, institucionalne, pravne i ekonomske aspekte, a provedbom regionalnog plana se treba postići: <ul style="list-style-type: none"> – funkcionalnost i ekonomičnost sistema razdvojenog prikupljanja, obrade i transporta otpada – tehnički omogućiti mjerenje količina proizvedenog otpada po stanovniku – smanjenje količina otpada koje se odlažu na odlagalištima, mjerama smanjenja otpada na izvoru, reciklažom i ponovnom upotrebom – samoodrživo financiranje sistema upravljanja komunalnim otpadom 	Najkasnije do kraja 2009. godine	Kantoni i općine FBiH
4.		Plan treba obuhvatiti i mjere sanacije postojećih nelegalnih odlagališta, općinskih odlagališta, te mjere za povećanje pokrivenosti uslugama prikupljanja otpada. Realizacija aktivnosti, posebno onih koje se odnose na tehnicki aspekt, treba biti planirana po fazama.		

Redni broj	Cilj	Opis mjere	Vrijeme izvršenja	Odgovornost
		<ul style="list-style-type: none">– Prva faza do 2010. godine – obim realizacije poslova 30%– Druga faza do 2015. godine – obim realizacije poslova 80%– Krajnji rok za implementaciju cjelovitog koncepta je 2018. godina. Ciljevi postavljeni Strategijom, istovremeno su i ciljevi koji se moraju ostvariti kroz regionalne Planove.		
5.	Prikupiti i reciklirati papir i karton u obimu od 50% do 2015. od 80% do 2018. Prikupiti i reciklirati plastičnu ambalažu u obimu od 30% do 2015. i od 50% do 2018.	Izraditi općinske planove i propise kojima se definišu lokalne obaveze u odnosu na primjenu koncepta regionalnog deponovanja definiranog Regionalnim Planom.	Najkasnije do kraja 2009. godine	Općine FBiH, Komunalna preduzeća
6.		Razvoj i uspostava preduzeća za upravljanje regionalnim deponijama u svim regijama	Najkasnije do kraja 2009. godine	Općine FBiH
7.		Izgraditi regionalne deponije po fazama: <ul style="list-style-type: none">– I faza – izgradnja jedne kasete za odlaganje za najmanje tri godine, poželjno za pet godina. (napomena: prva faza se finansira sredstvima iz fonda za okoliš, proračuna kantona i federacije, te u krajnjem slučaju kreditnim sredstvima),– II faza – izgradnja deponije na cijelom raspoloživom prostoru i opremanje deponije sa svim pratećim uređajima za kontrolu emisija (napomena: druga faza se finansira sredstvima iz ostvarenih prihoda za deponovanje otpada)	I faza najkasnije do 2010. godine II faza do 2018. godine	Vlada FBiH; Kantoni i općine FBiH Vlada FBiH; Kantoni i općine FBiH
8.		Povećati obuhvat usluga prikupljanja otpada na: <ul style="list-style-type: none">– I faza 80%– II faza 90%	I faza najkasnije do 2012. godine, II faza do 2018. godine	Općine i komunalna preduzeća
9.		Ukloniti ilegalna odlagališta i sanirati područje na kojem su se nalazila	Do kraja 2011.	Općine
10.		Izrađeni planovi aktivnosti za postojeća odlagališta usvojeni od	Najkasnije do	Općine i

Redni broj	Cilj	Opis mjere	Vrijeme izvršenja	Odgovornost
		strane nadležnog ministarstva. (Rok za podnošenje planova istekao, rok za usvajanje planova kraj 2007. godine). Sanirati i zatvoriti postojeća općinska odlagališta	marta 2008. godine Najkasnije do kraja 2011. godine	komunalna preduzeća
11.		Uspostaviti sistem razdvojenog prikupljanja transporta i reciklaže po regijama u skladu sa dinamikom specificiranom regionalnim Planovima	Najkasnije do kraja 2015. godine	Općine i kantoni FBiH
12.		Donijeti propise o promjeni politike cijena za usluge prikupljanja i odvoženja otpada u svim općinama u dvije faze: – Faza 1- paušalna cijena bazirana na proizvedenoj količini otpada po stanovniku, – Faza 2- cijena po količini odbačenog otpada- cijena koja je poticajna za reciklažu, ova faza ovisi o dinamici implementacije regionalnog koncepta. Cijena koja se plaća preduzećima za zbrinjavanje komunalnog otpada treba u oba slučaja da bude bazirana na punom pokrivanju troškova odnosno uključiti: prikupljanje, transport, obradu i odlaganje, monitoring, zatvaranje, održavanje i monitoring odlagališta nakon zatvaranja. Cijena treba da uključiti i iznos ekološke naknade.	Najkasnije do kraja 2009. godine Najkasnije do kraja 2015. godine	Općine i kantoni FBiH

3.1. Zakonska regulativa

Federalni propisi

1. Zakon o zaštiti okoliša ("Službene novine F BiH" broj: 33/03)
 - Pravilnik o pogonima i postrojenjima za koje je obavezna procjena utjecaja na okoliš i pogonima i postrojenjima koji mogu biti izgrađeni i pušteni u rad samo ako imaju okolišnu dozvolu („Službene novine F BiH“, broj 19/04)
 - Pravilnik o uvjetima i kriterijima koje moraju ispunjavati nositelji izrade studije utjecaja na okoliš i visini naknade i ostalih troškova nastalih u postupku procjene utjecaja na okoliš, („Službene novine F BiH“, broj 68/05)
 - Pravilnik o sadržaju izvješća o stanju sigurnosti, sadržaju informacija o sigurnosnim mjerama i sadržaju unutrašnjih i vanjskih planova intervencije („Službene novine F BiH“, broj 68/05)
2. Zakon o upravljanju otpadom ("Službene novine F BiH", broj:33/03)
 - Pravilnik o uvjetima za prijenos obaveza upravljanja otpadom sa proizvođača i prodavača na operatera sistema za prikupljanje otpada ("Službene novine F BiH", broj:9/05),
 - Pravilnik o izdavanju dozvole za aktivnosti male privrede u upravljanju otpadom ("Službene novine F BiH", broj:9/05),
 - Pravilnik o kategorijama otpada sa listama ("Službene novine F BiH", broj:9/05),
 - Pravilnik o postupanju s otpadom koji se nalazi na listi opasnog otpada ili čiji je sadržaj nepoznat, ("Službene novine F BiH", broj:9/05),
 - Pravilnik o sadržaju plana prilagođavanja upravljanja otpadom za postojeća postrojenja za tretman ili odlaganje otpada i aktivnostima koje poduzima nadležni organ ("Službene novine F BiH", broj:9/05),
 - Uredba o finansijskim i drugim garancijama za pokrivanje troškova rizika od mogućih šteta, čišćenje i postupke nakon zatvaranja odlagališta ("Službene novine F BiH", broj:39/06),
 - Uredba o selektivnom prikupljanju, pakovanju i označavanju otpada ("Službene novine F BiH", broj:38/06),
3. Zakon o prikupljanju, proizvodnji i prometu sekundarnih sirovina i otpadnih materijala ("Službene novine F BiH", broj:35/98)

Kantonalni propisi

4. Zakon o zaštiti okoline (1/00),
5. Plan upravljanja otpadom (1/09)
5. Zakon o zaštiti prirode ("Službene novine KSB/SBK" broj:4/05)
 - Pravilnik o uspostavljanju i upravljanju informacijskim sistemom za zaštitu prirode i vršenju monitoringa („Službene novine F BiH“, broj 46/05)
 - Pravilnik o sadržaju i načinu izrade plana upravljanja zaštićenim područjem („Službene novine F BiH“, broj 65/06)
 - Pravilnik o uvjetima pristupa zaštićenom području („Službene novine F BiH“, broj 69/06)
6. Zakon o vodama („Službene novine F BiH“, broj 70/06)
7. Zakon o komunalnim djelatnostima („Službeni list R BiH“, broj 20/90)

Općinski propisi, odluke i pravilnici

- a) Odluka o komunalnom redu na području općine Zenica ,
- b) Odluka o kućnom redu u stambenim i stambeno-poslovnim zgradama na području općine Zenica

3.2. Analiza i zaključci

Postojeća zakonska regulativa u BiH je u utemeljena i djelomično harmonizirana sa direktivama u Evropskoj uniji, i većim dijelom oblast upravljanja otpadom zakonski je uokvirena.

Problem nastaje kod primjene iste na terenu, a kada bi se ista u potpunosti primijenila eliminirao bi se zakonski okvir kao uzrok nastanka problema.

Neophodno je naglasiti da je obaveza donošenja zakonske regulative iz ove oblasti usmjerena na državu, entitete i kantone, ali ne i na općine koje nemaju neke posebne nadležnosti.

Općinski propisi, odluke i pravilnici usuglašeni su sa postojećom zakonskom regulativom.

Kantonalnim planom nisu definisani koncepti upravljanja i tretmana kao ni lokacije pogona za tretman za pojedine kategorije otpada. Ovo predstavlja prepreku za razvoj općinskog plana, posebno u odnosu na kategorije otpada čiji tretman ne može biti općinski nego regionalni. Ovo se prije svega misli na otpad životinjskog porijekla, opasan otpad i drugi specijalni otpad.

U cilju zaokruženja pravnog okvira iz oblasti upravljanja otpadom, neophodno je da Općina Zenica provede sljedeće aktivnosti:

- Urbanističkim rješenjem utvrditi trajne lokacije posuda za prihvatanje otpada (kontejnera)
- Inicirati reviziju Kantonalnog plana upravljanja otpadom.

4. Administrativni okvir upravljanja otpadom

4.1. Institucionalna organizacija

U tabeli je prikazan sažetak sadašnjih uloga i nadležnosti raznih odsjeka lokalne vlasti a koje se odnose na sistem upravljanja otpadom.

Sadašnja uloga općinskih odsjeka u Zenici u upravljanju komunalnim otpadom		
Odsjek	Uloga/nadležnost	Razina aktivnosti
Komunalna služba	Planiranje, propisi i politika lokalnog upravljanja otpadom koji je stvoren na teritoriju općine (uključujući parkove i vrtove, čišćenje snijega, itd.)	Umjerena do visoka
Zdravstvo (i bolnice)	Upravljanje bolničkim otpadom, unutar ustanova (razdvajanje otpada, obrada unutar ustanove)	Niska do umjerena
Industrija	Kontrole, praćenje i upravljanje odljevom otpadnih voda i industrijskog otpada	Vrlo niska
Javna preduzeća (i nekoliko privatnih preduzeća)	Uklanjanje i odlaganje stvorenog općinskog krutog otpada, uz povremene druge dužnosti vezane za otpad, po zahtjevu. Obrazovanje javnosti u postupanju sa otpadom i značajom za očuvanje okoline putem medijskih nastupa. Djelomična reciklaža (uglavnom metala, papira i plastičnih folija) što vrši nekoliko preduzeća	Umjerena do visoka Niska
Finansije	Osiguravanje odgovarajućeg budžeta općinskim preduzećima za djelatnosti izvan upravljanja općinskim krutim otpadom	Umjerena
Inspekcija	Praćenje i provođenje prakse upravljanja krutim otpadom i postrojenja, kao i provedbe zakonske regulative	Niska do umjerena
Obrazovanje	Podrška aktivnostima obrazovanja o zaštiti okoliša, prije svega u školama	Niska do umjerena

Za vršenje upravnih i stručnih poslova komunalne higijene i zaštite okoliša u Općini je formirana **Služba za komunalne poslove i ekologiju**. Poslovi za koje je nadležna ova općinska služba se uglavnom odnose koordinaciju rada Javnih preduzeća, prati stanje investicija u oblasti komunalne infrastrukture, predlaže preduzimanje potrebnih mjera, inicira i predlaže općinske propise iz nadležnosti Službe, prati i primjenjuje zakonske i druge propise iz oblasti komunalne higijene i očuvanja čovjekove okoline.

U općinskoj organizaciji, posebno mjesto zauzima i **Služba za inspeksijske poslove** čija je osnovna dužnost da obavlja poslove inspeksijskog nadzora nad primjenom zakona i drugih propisa kojima se reguliše komunalni red i kojima se reguliše zaštita okoliša na području općine Zenica.

U sklopu Službe za inspeksijske poslove djeluju četiri **komunalna redara** (eko-policajca) sa osnovnim zadatkom da obavljaju tehničke i stručno-operativne poslove kod provođenja mjera utvrđenih Odlukom o komunalnom redu općine Zenica.

U općini Zenica, **komunalno preduzeće „ALBA ZENICA“ d.o.o. Zenica**, zaduženo je za pitanja prikupljanja i transporta komunalnog otpada.

Pred komunalnog i njemu sličnog otpada, „ALBA ZENICA d.o.o.“ prikuplja i neke ostale vrste neopasnog otpada sličnog komunalnom, kao što su otpad iz industrije, komadnog i velikog otpada, građevinski otpad i otpad nastao nakon sanacije divljih deponija.

Aktivnosti koje sačinjavaju postojeće sisteme upravljanja otpadom, su svedene na one osnovne, i to prikupljanje otpada, njegov transport i odlaganje na odlagališta.

Druga bitna karika u organizacionom lancu upravljanja otpadom je **„Regionalna deponija Mošćanica“ d.o.o. Zenica**, koja je osnovana 2002. godine. Regionalna deponija Mošćanica d.o.o. Zenica je društvo sa ograničenom odgovornošću u vlasništvu Opštine Zenica. U Zenici je novembra 2006. godine sedam općina potpisalo Sporazum o pristupanju projektu upravljanja čvrstim otpadom i korištenju Regionalne deponije "Mošćanica" u Zenici, kojim su iskazale svoje opredjeljenje da će otpad sa svoga područja zbrinjavati na Regionalnu deponiju "Mošćanica". To su sljedeće općine; Zenica, Visoko, Travnik, Žepče, Zavidovići, Vitez i Novi Travnik.

4.2. Ugovori i saradnja u oblasti upravljanja otpadom

Potrebne dozvole

U FBH, prema zakonu o upravljanju otpadom (član 12-14), te Pravilniku o uvjetima za prenos obveza upravljanja otpadom sa proizvođača i prodavača na operatera sistema za prikupljanje otpada (Službene novine FBiH 9/05) operater sistema za prikupljanje otpada mora da bude registriran za izvršavanje djelatnosti sakupljanja otpada, te mora da ima dozvolu za upravljanje otpadom ili okolinsku dozvolu.

- "Regionalna deponija Mošćanica" d.o.o. Zenica posjeduje Okolinsku dozvolu broj: UP-I/05-23-214/07 - MK od 03.12.2008.godine koju je izdalo Federalno ministarstvo okoliša i turizma. Dozvola je izdata na rok u trajanju od 5 godina .
Ministarstvo za prostorno uređenje, promet, komunikacije i zaštitu okoliša Ze-do kantona je "RDM-u" izdalo Upotrebnu dozvolu broj: 12-23-2295/08 od 01.12.2008.godine.
- Komunalno preduzeće „ALBA Zenica“ d.o.o. Zenica posjeduje :
 1. Rješenje o korištenju zemljišta (Vijeće Općine Zenica),
 2. Dopunsko Rješenje o bavljenju trgovine na veliko,
 3. Građevinska dozvola,
 4. Upotrebna dozvola,
 5. Dozvola za izvoz bezopasnog otpada,

Uskoro se planira podnijeti zahtjev za izdavanje okolinske dozvole.

- „CIBOS“ d.o.o. Zenica posjeduje
 1. Okolinsku dozvolu (12-23-4451/06 od 11.09.2006),
 2. Urbanistička saglasnost (12-23-3087/06 od 13.09.2006),
 3. Vodna dozvola (UP-I/25-3-40-415-6/10 od 12.10.2010.)

Ugovori i saradnje :

ALBA d.o.o. Zenica

Komunalne usluge (odvoz i deponiranje komunalnog otpada, obavljanje zimske službe, plansko čišćenje ulica, održavanje zelenih površina) na području općine Zenica obavlja preduzeće „ALBA Zenica“ d.o.o. Zenica.

Usluge se obavljaju na osnovu Ugovora o obavljanju komunalnih djelatnosti sklopljenog između općine Zenica i firme „ALBA Zenica d.o.o. od 16.04.1999. god., a čije je trajanje do 2019. godine.

Krajem svake kalendarske godine se vrši planiranje i procjena za narednu godinu što se predstavlja u ANEKSU Osnovnog Ugovora.

Usluge regulisane Ugovorom su u skladu sa :

1. Zakonom o komunalnim djelatnostima (Sl. list SRBiH br. 20/90),
2. Zakonom o komunalnim djelatnostima (Sl. novine ZE-Do kantona br. 18/08),
3. Odlukom o komunalnim djelatnostima zajedničke potrošnje (Sl. novine Općine Zenica br. 20/90),
4. Izmjenom odluke o komunalnim djelatnostima zajedničke potrošnje od 09.05.1996. godine,
5. Odlukom o komunalnom redu (Sl. novine Općine Zenica br. 4/99).

Regionalna deponija Moščanica

Na osnovu tačke IX Sporazuma o pristupanju Projektu upravljanja čvrstim otpadom i korištenju u Zenici, privredno društvo „Regionalna deponija Moščanica“ d.o.o. Zenica i Općina Zenica su dana 27.05.2008. godine potpisali Ugovor o korištenju usluga sanitarne deponije za komunalni i njemu sličan bezopasni otpad.

Davalac usluga (Regionalne deponije „Moščanica“) vrši kontrolu dovezenog otpada od strane „ALBA Zenica“ d.o.o. Zenica, a o uočenim nepravilnostima pismeno obavještava Operatera (ALBA), Korisnika usluga (općina Zenica) i Međuopćinsko vijeće za upravljanje čvrstim otpadom.

Formiranje regija u BiH je procedura koja se zasniva na dobrovoljnosti, odnosno općine mogu iskazati interes za udruživanje prema vlastitim kriterijima. Planirano je da općine potpisuju međuopćinske sporazume o udruživanju u regiju. Regionalna sanitarna deponija „Moščanica“, jedna je od uspostavljenih regionalnih deponija za odlaganje bezopasnog otpada, a koja je predviđena kao konačno rješenje za odlaganje otpada u regiji za narednih 30 godina. Saglasnost za formiranje Regije za upravljanje čvrstim otpadom dale su općine iz Srednjobosanskog i Zeničko-dobojskog kantona koje gravitiraju lokaciji deponije na udaljenosti cca 50 kilometara. Međuopćinski sporazum je potpisalo 8 općina, a usluge koristi samo 5, što čini upitnim održivost regionalnog koncepta. Iz Srednjobosanskog kantona to su općine Travnik, Vitez, Novi Travnik i Busovača, a iz Zeničko-Dobojskog kantona općine Zenica, Žepče, Zavidovići i Visoko.

5. Postojeći kapaciteti za prikupljanje i odvoz otpada

5.1. Opremljenost za pružanje usluge prikupljanja i odvoza otpada

Sadašnji vozni park preduzeća „ALBA d.o.o. Zenica“ za obavljanje odvoza otpada:

1. Odvoz otpada od građanstva i privrednih subjekata se vrši sa namjenskim vozilima koje imaju zatvorenu nadgradnju u koju se mašinskim putem istresaju posude za sakupljanje od 80 lit. – 5500 lit. Vozila - smećare su opremljena hidrauličnim uređajima za sabijanje i pražnjenje otpada koji se prevozi.
 - 8 smećara zapremine od 3 – 21 m³
2. Odvoz otpada od građanstva na određenim mjestima i od nekih privrednih subjekata uslovljeno prostorom i vrstom otpada se vrši u posudama od 5500 lit.
 - 2 podizača
3. Odvoz rasutog i komadnog otpada se vrši po potrebi sa vozilima opremljenim sa kranom za utovar zapremine 20 – 32 m³
 - 3 grajfera
4. Odvoz velikih količina otpada se vrši po potrebi u velikim posudama od 14 – 40 m³
 - 1 navlakač

	Oprema za sakupljanje otpada	
1.	Broj , veličina, i tip vozila a. smećare b. podizači c. grajferi	8 za upresivanje 2 3
2.	Navesti starost vozila	Prosječno 10 god.
3.	Dodatne potrebe za vozilima za ispunjenje plana	2x mala smećara
4.	Broj i tip kontejnera, kanti i ostalog što se koristi:	945 x 1,1 m ³ 4567 x 0,24 m ³ 60 x 5,5 m ³

Starost vozila je u prosjeku oko 10 god, s tim što su kamioni-smećare nešto mlađe, dok su grajferi stariji, u vezi podizača treba spomenuti da im se smanjuje upotreba. Zamjena starih i dotrajalih kontejnera, se vrši na principu da se svake godine zamjeni cca. 200 kontejnera.

Dinamika način odvoza i prikupljanja otpada

Učestalost skupljanja otpada	
<ul style="list-style-type: none"> • gradska domaćinstva • gradski komercijalni sector • ruralna domaćinstva 	1 do 7 puta sedmično (po potrebi)
	1 puta sedmično

R.br.	Mjesna zajednica	Broj kontejnera 1,1 m ³
1.	Babina rijeka	53
2.	Klopče	7
3.	Novo radakovo	37
4.	Perin Han	6
5.	Lukovo polje	33
6.	Raspotočje	13
7.	Kanal	16
8.	Blatuša	57
9.	Bilmišće	11
10.	Meokušnice	36
11.	Centar I	66
12.	Centar II	43
13.	Jalija	66
14.	Odmut I	65
15.	Odmut II	56
16.	Nova Zenica I	43
17.	Nova Zenica II	44
18.	Tetovo	53
19.	Brist	39
20.	Travnička	32
21.	Crkvice DP	46
22.	Crkvice GP	68
23.	Gradska groblja	16
24.	Smetovi	1 (5,5 m ³)

Odvoz i deponiranje komunalnog otpada

Sadašnji obim usluga:

- ALBA Zenica d.o.o. trenutno vrši odvoz otpada sa gradskog i prigradskih područja uključujući granična naselja: Klopče, Perin Han (do Dolače), Babino (do škole), Pehare, Ričice, Sviće, Donja i Gornja Gračanica, Hece, Banlozi, Tetovo, Nemila, Topčić polje, Čajdraš do uspona na Vjetrenice, Lokvine, Stranjani, Rujev Do, Krivače, Drivuša i Janjići,
- Ovo područje djelovanja podijeljeno je u 33 reiona i pokriveno je sa 956 kontejnera zapremine 1,1 m³, 5 kontejnera zapremine 5,5 m³, i 4245 plastičnih kanti 240 lit u domaćinstvima prigradskih naselja,
- Lokacije ovih kontejnera kao i učestalost njihovih pražnjenja detaljno su prikazani u Ugovoru o obavljanju komunalnih djelatnosti ,

5.2. Sakupljanje opasnog otpada iz domaćinstava

U općini Zenica niko ne vrši prikupljanje opasnog otpada, već sav opasni otpad koji nastaje u domaćinstvima završava u kantama i kontejnerima za kućanski otpad, a samim tim u čestim slučajevima i na Regionalnoj sanitarnoj deponiji „Moščanica“.

5.3. Sakupljanje specijalnog otpada

U specijalni otpad spadaju sljedeće vrste otpada: životinjski otpad, opasni otpad (akumulatori, sintetska ulja i maziva, otpadne boje i lakovi, emulzije, filteri od ulja i goriva...), medicinski otpad, mulj iz otpadnih voda, stara vozila i gume, električni i elektronski otpad, kabasti otpad.

Činjenica je da je veoma slabo uređen sistem prikupljanja specijalnog otpada iz razloga što još uvijek nisu riješene ni zakonske procedure na nivou države i entiteta kada je u pitanju isti.

O sakupljanju pojedinih vrsta specijalnog otpada će biti više govora u poglavlju 8.

5.4. Proizvođači otpada koji sami zbrinjavaju otpad

Na području općine Zenica proizvođači koji sami zbrinjavaju otpad su:

- KPZ Zenica vrši organizovano prikupljanje i odlaganje otpada na Regionalnu deponiju,
- Kompanija „Arcelor Mittal Zenica“, svoj industrijski otpad odlaže na deponiju industrijskog otpada „RAČA“,
- Preduzeće „Prevent“ d.o.o. otpad nastao nakon njihovih radnih aktivnosti, zbrinjava u krugu firme i odvoze van teritorije općine Zenica.

5.5. Drugi operateri

Na području općine Zenica ne postoje drugi operateri koji bi se bavili sakupljanjem i odvozom otpada, tj. prema generalnom ugovoru sklopljenom između Općine Zenica i „ALBA d.o.o. Zenica“ jedini ovlaštenu operater je preduzeće „ALBA d.o.o. Zenica“.

5.6. Analiza i zaključci

U gradu se nalazi 20-ak mjesta gdje se može slobodno odvojeno odložiti papir, PET-ambalaža, plastika i metalne limenke što je obzirom na veličinu općine apsolutno nedovoljan broj mjesta predviđenih za odlaganje navedenih vrsta otpada. Ove vrste otpada se mogu predati bez naknade i direktno u firmi ALBA Zenica. U posudama za odvojeno sakupljanje se često nađe i otpad.

Što se tiče opasnog otpada, planovi upravljanja kao ni adekvatno zbrinjavanje i naknada za zbrinjavanje nepostoje u Federaciji BiH.

Potrebno bi bilo napraviti sveukupnu analizu proizvođača opasnog otpada i količina otpada te vrste u svrhu što bržeg i efikasnijeg pronalaska rješenja za zbrinjavanje opasnog otpada.

6. Postojeća infrastruktura za upravljanje otpadom (uključujući posjedovanje dozvola)

6.1. Zeleni otoci

Na javnim mjestima u gradu su postavljene posude za odvojeno sakupljanje iskoristivih materijala. Na 15-ak mjesta u gradu se nalaze propisno označene posude od 1,1 m³, a na 7 mjesta u gradu se nalaze posude od 3 m³ (kontejner-iglo). Posude su postavljene u blizini škola odnosno na mjestima gdje se nalaze višespratnice sa velikim brojem potencijalnih korisnika. U posude se mogu odložiti ovisno o lokaciji: papir, pet-ambalaža, plastična folije i limenke.

6.2. Centri za reciklažu

U krugu preduzeća „ALBA d.o.o. Zenica“ u Raspotočju se mogu bez naknade predati iskoristivi materijali u koje spadaju: papir, plastične folije, pet-ambalaža, tvrda plastika, drvo, komadni namještaj. Na lokacijama se u pravilu vrši sortiranje materijala i prilagodjavanje za daljnji transport.

Sakupljanje reciklažnih sirovina

Materijali se sakupljaju na prostoru cijele općine zahvaljujući dobroj, tržišno orijentiranoj saradnji privrednih subjekata i trećih lica. Prvenstveni cilj je vraćanje reciklažnih materijala u kružni ciklus (PET, Al i Fe ambalaža, polietilenske folije, stari papir, karton i pape). Ovaj sistem povlači za sobom pozitivan efekt zaštite čovjekove okoline, smanjenje količine otpada, te potencijalno zdraviju i ekološki bolju budućnost za našu djecu. „ALBA d.o.o. Zenica“ godišnje sakupi 2.500 tona starog papira i 100 tona plastike.

Na Regionalnoj deponiji se iz miješanog komunalnog otpada, na godišnjem nivou, ručno izdvoji oko 105 tona PET-a, 100 tona papira, 16 tona razne (tvrde) plastike, 3500 komada auto guma, od čega je cca. 60% izdvojeno iz otpada sa područja općine Zenica.

Otkup iskoristivih materijala

ALBA Zenica d.o.o. je registrirana za prikupljanje i promet sekundarnih sirovina i ispunjava sve tehničko-tehnološke uvjete za obavljanje te djelatnosti u pogledu opreme i poslovnog prostora.

Reciklažna dvorišta

Reciklažno dvorište je fiksno nadzirano mjesto za izdvojeno odlaganje raznih otpadnih tvari, koje nastaju u domaćinstvima. U okviru reciklažnog dvorišta moguće je izdvojeno odlagati korisni i dio štetnih otpadnih materijala. Reciklažno dvorište ima određeno radno vrijeme pod nadzorom zaposlenog, i ovdje građani donose u za to postavljene kontejnere ili posude odgovarajućeg volumena otpadne materijale, kao što su: papir i karton, valovita ljepenka, drvo (ambalaža i sl.), ambalažno staklo, limenke od pića i napitaka, bezbojno ravno staklo, crne metale, obojene metale, PET ambalažu, zeleni otpad (trava, lišće, granje i sl.), kućanske aparate (bijela tehnika) i dijelove autokaroserija, PVC ambalažu, opasni otpad u količinama koje nastaju u kućanstvima i dr.

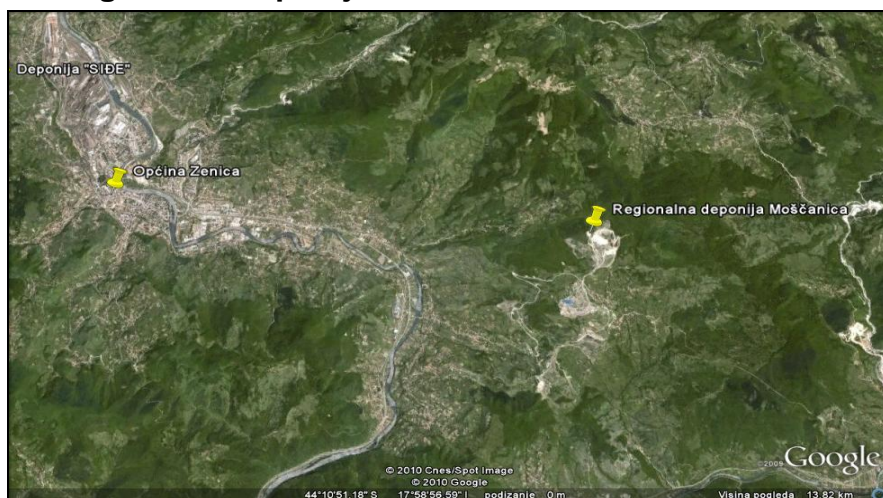

6.3. Centri za kabasti otpad

Na području općine, lokacije za deponovanje kabastog otpada se nalaze samo na prostoru Regionalne sanitarne deponije Moščanica i u ograđenom dijelu preduzeća „ALBA d.o.o. Zenica“. Potreba je da se odredi nekoliko lokacija na području općine Zenica, gdje bi stanovništvo sa cjelokupnog područja Općine moglo ostavljati kabasti otpad koji bi u određenim vremenskim intervalima bio odvežen i zbrinut na odgovarajući način.

6.4. Objekti za odlaganje

6.4.1. Regionalna deponija Moščanica

„Regionalna deponija Moščanica“ je koja osnovana 2002. godine, a počela je sa radom u junu 2008. godine.

Ova se deponija nalazi cca. 16 km od Zenice, a površina deponije iznosi 20,5 hektara.

Regionalna deponija Moščanica je projektovana za prijem 220 tona otpada dnevno, uz životni vijek od 30 godina. Trenutno se na deponiju odlaže samo 100 tona dnevno, jer samo jedan dio općina koristi deponiju, a i one koje je

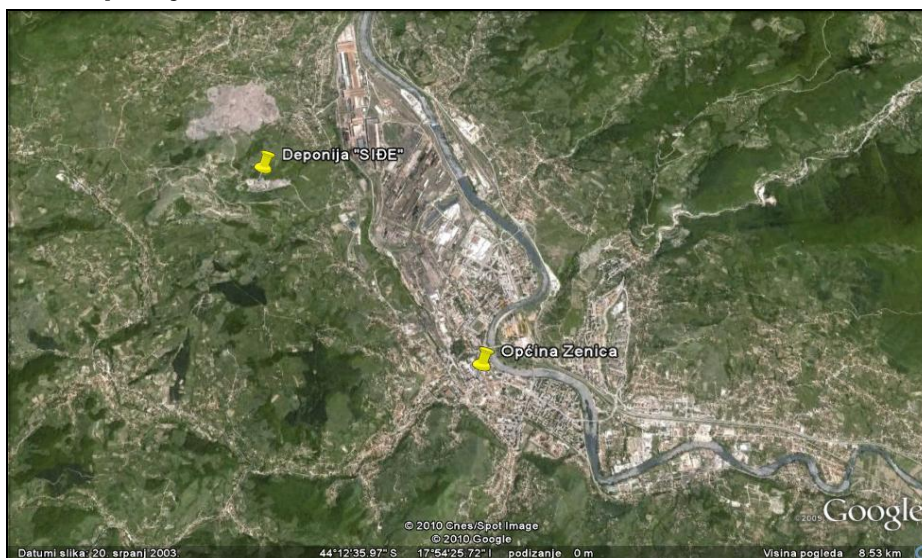
koriste ne šalju onoliko otpada koliko je očekivano.

Regionalna deponija Moščanica je kategorisana kao deponija za bezopasni otpad.

Postepenim zatvaranjem postojećih općinskih odlagališta i prelaskom na regionalni koncept upravljanja otpadom, Regionalna deponija Moščanica će dopunjena komponentama koje imaju za cilj da osiguraju smanjenje količine otpada za odlaganje postati regionalni centar upravljanja otpadom.

6.4.2. Lokalna deponija- „SIDE“

Deponija „Side“ je smještena na istočnoj padini zeničke kotline, 2 km udaljena od centra grada samo 150 metara od industrijskog obodnog kanala koji se ulijeva u rijeku Bosnu.

Od 1969. godine na ovom području se odlaže otpad, prikupljen u gradu .

Najudaljeniji plato je zatvoren, prekriven zemljom i muljem iz obližnje željezare, te je trenutno potpuno prekriven vegetacijom.

Sloj otpada je dubine 15 do 30 metara ali nisu dostupni precizni i sigurni podaci o tome, između ostalog jer se deponija punila nekontrolisano i neplanski tako da su se slojevi ostavljali kroz neki period u mirovanju i zatim se ponovo prekrivali otpadom.

Trenutno je količina otpada procjenjena na oko 1,3 miliona m³ na površini od 7,8 ha.

Deponija „SIDE“ nije ograđena, nesanitarna je, ali posjeduje nadzor u trajanju od 24 sata dnevno koji je u suštini neadekvatan i neefikasan.

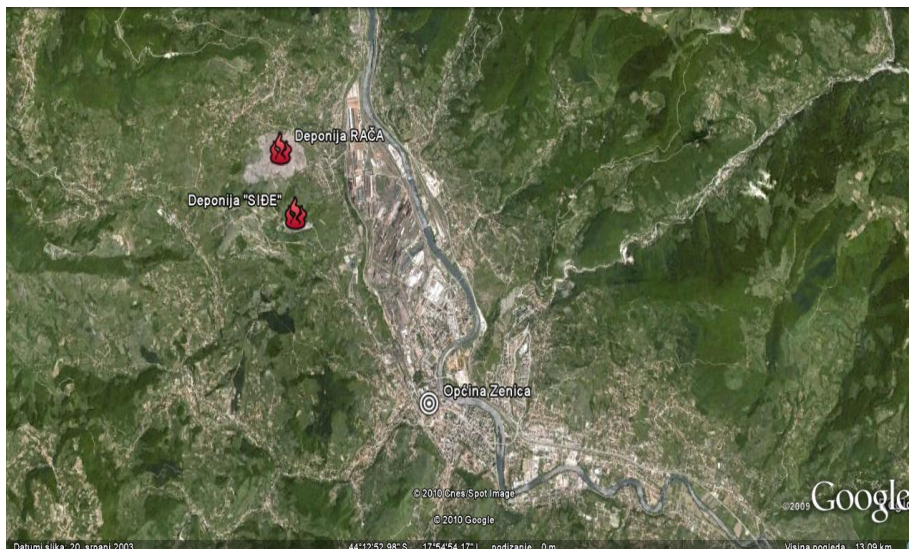
Općina Zenica je pokrenula aktivnosti na sanaciji deponije „Side“, te nakon izbora najpovoljnijeg izvođača posao je dodjeljen hrvatskoj firmi „EURKO d.o.o. iz Vinkovaca, koja će raditi na nužnoj sanaciji klizišta na deponiji, kako bi se kamenim nasipima stabilizovala padina sa odloženim otpadom.

6.4.3. Drugi objekti

6.4.3.1. Deponija industrijskog otpada - Rača

U gradskom području općine Zenica, na lokalitetu RAČA, duži niz godina je vršeno odlaganje industrijskog otpada iz pogona Željezare Zenica, a kasnije „Arcelor Mittal Zenica“. Taj lokalitet obuhvata prostor površine 66,5 ha.

U predhodnom periodu, Općina Zenica je pokrenula aktivnosti oko preuzimanja tog lokaliteta od „Željezare Zenica“, a s ciljem stvaranja pretpostavki za zakonito upravljanje tom lokacijom.

Jedan od strateških razvojnih ciljeva općine Zenica je vezan za prostor deponija, a to je trajna i potpuna sanacija zemljišta i okoliša.

Uvođenjem reda na lokalitetu „Rača“ te stvaranjem pozitivnih efekata planskom eksploatacijom tog sekundarnog ležišta mineralnih sirovina (metala) Općina Zenica je pokrenula proceduru izbora najpovoljnijeg izvođača radova na sanaciji deponije Rača.

Na sjednici Vlade ZE-DO Kantona, održanoj 03.06.2009. godine, donesena je Odluka o davanju saglasnosti i uslovima za provođenje postupka dodjele koncesije za eksploataciju industrijskog otpada na sekundarnom ležištu deponije Rača.

Hrvatska firma „MLM group-Zagreb“ je dana 10.06.2011.godine započela s poravnavanjem terena na deponiji Rača Zenica kao prvom fazom sanacije deponije Rača.

6.4.3.2. „C.I.B.O.S. d.o.o. Sarajevo“, P.J. Zenica

Pod kabastim otpadom sa pretežno metalnim sastavom podrazumijevaju se odbačena bijela tehnika (hladnjaci, grijalice, bojleri i dr.), automobili i dr. Svi oni sadrže značajne količine metala. Sakupljanje i obrada ove vrste otpada smanjuje potrebe za odlagališnim prostorom čak za oko 20%.

Sakupljanje glomaznog otpada već je određeno vrijeme prisutno na području Općine, a obavlja se u sklopu nekoliko firmi registrovanih za sakupljanje, promet i obradu sekundarnih sirovina. Isto se vrši bez odgovarajućih mjera zaštite okoliša koje su propisane našim i EU propisima.

Jedno od preduzeća koja se bave sakupljanjem, preradom i prodajom sekundarnih sirovina na području općine Zenica je „C.I.B.O.S. d.o.o. Sarajevo“, P.J. Zenica

Poslovna jedinica u Zenici je opremljena neophodnim mašinama i vozilima, a instalirano je i postrojenje SCHREDER za preradu starih automobilskih školjki i drugog kabastog metalnog otpada.

Preduzeće „CIBOS“ d.o.o. posjeduje okolinsku dozvolu, kao i svu potrebnu dokumentaciju uključujući i upotrebnu dozvolu i dozvole iz zakona o vodama, građenju i zakona otpadu i okolišu.

Preduzeće „CIBOS“ je u 2009. godini reciklirao ukupno 38.256,64 tone otpada i to:

Bakar-108,591 tona, Bronza-7,617 t, Mesing-43,11 t, Hladnjaci-3,64 tone, elektromotori-19,425 t, Aluminiyum-263,865 t, Olovo-18,118 t, Akumulatori-40,133 tona, Prokrom-62,141 t i Željezo-37.700,00 tona.

6.4.3.3. „DILAVER Company“ d.o.o. Zenica

Preduzeće je osnovano 1998. godine, a osnovna djelatnost je sakupljanje, otkup, reciklaža i prerada metalnih otpadaka i njihovo pretvaranje u kvalitetnu sekundarnu sirovinu, spremnu da se vrati u proces proizvodnje.

6.5. Analiza i zaključci

Na području općine Zenica ne postoje, u pravom smislu riječi, reciklažna dvorišta, centri za reciklažu niti zeleni otoci. Postojeća infrastruktura koja obuhvata nekoliko zeleni otoka postavljenih u blizini četiri osnovne škole i nekoliko dvorišta u kojima se vrši razdvajanje otpada je na nivou pilot projekata i kao takva nisu opravdala očekivanja.

Potreba je da se odredi nekoliko lokacija na području općine Zenica, gdje bi stanovništvo sa cjelokupnog područja Općine moglo ostavljati kabasti otpad koji bi u određenim vremenskim intervalima bio odvežen i zbrinut na odgovarajući način.

7. Nelegalna odlagališta

Na području općine Zenica veliki problem predstavljaju divlje deponije.

Uglavnom su to odlagališta na koje stanovništvo odvozi građevinski, glomazni otpad iz domaćinstava, kao i sve druge vrste otpada porjeklom iz domaćinstava.

Divlje deponije su uz prilazne puteve, uz rijeke (Bosna, Kočeva, Babina rijeka), u neposrednoj blizini sela.

Krajem 2004. godine Regionalna deponija „Mošćanica“ uradila je kataloški pregled deponija u kojem je prikazano postojanje 88 većih divljih deponija.

Smatra se da su glavni razlozi za nastajanje divljih deponija :

- organizovanim sakupljanjem komunalnog otpada obuhvaćeno je samo 50 % stanovništva,
- nerješen način sakupljanja pojedinih vrsta otpada (kabasti otpad),
- otpor plaćanja usluge organizovanog prikupljanja i transporta otpada do deponije

Konstantno se nastoji vršiti podizanje javne svijesti lokalnog stanovništva o problemima postojanja divljih deponija i o njihovom štetnom djelovanju na cjelokupni okoliš.

Većina divljih deponija se povremeno saniraju odvozom otpada na Regionalnu deponiju, međutim neodgovornim ponašanjem pojedinaca ponovno nastaju divlje deponije na istim ili drugim lokacijama. Uz navedeno, posljedica stvaranja divljih deponija je i neobuhvatnost pojedinih naselja organiziranim sakupljanjem i odvozom komunalnog otpada. Prema nezvaničnim podacima na području općine Zenica procjenjuje se da ima cca 100 divljih deponija.

8. Trenutne i buduće količine

8.1. Ukupno proizvedeni otpad

Ovaj dio opisuje procjene nastalog otpada sa prognozom do 2016 godine. Procjene se mogu temeljiti na proizvodnji otpada po stanovniku, npr. 0.8 kg/st/dan, za ukupni otpad, a potom na procenite po frakcijama.

Procjene za 2016. godinu odnose na procjenu povećanja proizvedenog otpada.

Količina u tonama /godinu	2009	2010 Procjena	Cilj 2016
Otpad iz domaćinstava	40.420	41.200	45.000
Otpad iz privrede			
Otpad iz javnih ustanova			

Količina u tonama /godinu	2009	2010 Procjena	Cilj 2016
Staklo	610	630	880
Papir, karton	1.890	2.103	2.923
Plastika	790	841	1.169
Željezo i metal	412	421	585
Zeleni otpad	3.370	4.206	5.846
Ukupno	7.072	8.201	11.403

Količina u tonama /godinu	2009	2010 Procjena	Cilj 2016
Životinjski otpad	0	0	250 t
Opasni otpad iz domaćinstava	0	0	10 t
Medicinski	0	0	90 t
Građevinski	0	0	500 t
Elektronički	0	0	60 t
Kabasti	0	0	100 t
Auto otpad (gume i vozila)	0	0	50 t
Kontaminirano tlo	0	0	0
Mulj iz uređaja za pročišćavanje	0	0	0

8.2. Prikupljeni miješani otpad

Prikupljeni miješani otpad je otpad koji nastaje u domaćinstvima i koji ovlašteno preduzeće („ALBA“ Zenica) prikuplja putem kontejnera i kanti nakon čega ga odvozi na Regionalnu deponiju Moščanica. Kako ova vrsta otpada u najvećoj mjeri nastaje u domaćinstvima u kojima nema sistema razdvajanja otpada i njegovih komponenti tako na deponiji završava i određena količina otpada za koju ne postoje precizni podaci o vrsti i mjestu nastanka.

Količina u tonama /godinu	2009	2010 (procjena)	2016 (cilj)
Regionalna deponija	22.013	21.277	27.500

8.3. Prikupljeni otpad za reciklažu

8.3.1. Papir i karton

Količina u tonama /godinu	2009	2010 Procjena	Cilj 2016
Prikupljen iz domaćinstava	189	105,15	465
Prikupljen od privrednih subjekata	1039	1051,5	1395
Prikupljen u centrima za reciklažu	661	946,35	1240
Prikupljeno na „RDM“	28,65	95,66	200
Ukupno	1918,65	2198,66	3300

Ne postoje precizni podaci o ovoj vrsti otpada, jer se uglavnom papir i karton prikuplja na način da ga pojedinci prikupljaju na različitim mjestima, dovoze u preduzeće „ALBA“ koje ga otkupljuje prema važećem cjenovniku.

8.3.2. Plastika

Količina u tonama /godinu	2009	2010 Procjena	2016 Cilj
Prikupljen iz domaćinstava	79	42	185
Prikupljen od privrednih subjekata	355,5	294	492
Prikupljen u centrima za reciklažu	355,5	504,6	492
Prikupljeno na „RDM“	85	128	200
Ukupno	875	968	1369

Kao i za papir i karton, plastika se također prikuplja samo na način da je pojedinci skupljaju i prodaju preduzeću „ALBA“, tako da nikako se nemože govoriti o preciznim podacima za ovu vrstu otpada.

8.3.3. Željezo i metal

Količina u tonama /godinu	2009	2010 (procjena)	2016 (cilj)
Prikupljen na „RDM“	6,22	8,36	20

8.3.4. Staklo

Ne prikuplja se odvojeno. Ne postoji prerada stakla na području općine Zenica kao ni u Bosni i Hercegovini. Primjenom Pravilnika o ambalaži i ambalažnog otpada (Sl.nov FBiH 84/10) staklo će se odvojeno sakupljati i procjenjuje se da bi do 2016. godine trebalo biti sakupljeno oko 100 tona stakla.

8.3.5. Zeleni otpad

Na području općine ne postoji kompostana tako da se ova vrsta otpada ne prikuplja odvojeno

Količina u tonama /godinu	2009	2010 (procjena)	2016 (cilj)
Prikupljen od domaćinstava/ostavljen kraj posuda za otpad	3%	4%	10%
Prikupljen od privrede	2%	2%	5%
Prikupljen u okviru usluge održavanja zelenih površina grada	95%	94%	85%
Ukupno	17800 m ³	18000 m ³	20000 m ³

8.4. Specijalni otpad

8.4.1. Životinjski otpad - leševi

Veoma je izražen problem odlaganja životinjskog otpada, kostiju i iznutrica iz gradskih mesnica. Ova vrsta otpada nije dozvoljena da se odlaže na regionalnoj deponiji. Kantonalnim Planom upravljanja otpadom ZE-DO Kantona nije dat način zbrinjavanja životinjskog otpada na nivou Kantona.

Kanton je odgovoran za životinjski otpad ali taj je problem prisutan u općini i općina nema rješenje adekvatnog zbrinjavanja te vrste otpada, te uglavnom otpad završava na divljim smetljištima. Potrebno je da Kanton predloži rješenje za tretman ove vrste otpada te se predlaže da općinske vlasti potaknu rješenje tog problema. „ALBA Zenica“ d.o.o je u krugu preduzeća izgradila postrojenje za tretman životinjskog otpada koje je manjeg kapaciteta i nije dobilo sve potrebne dozvole za rad.

8.4.2. Opasni otpad

Izdvajanje opasnog otpada u domaćinstvima nije praksa.

U budućnosti se planira započeti sa aktivnostima oko organizovanog sakupljanja iz domaćinstva: baterija, uljnih filtera, sijalica, lijekova, a cilj je da se u 2016. Godini sakupi minimalno 10 tona opasnog otpada.

8.4.3. Medicinski otpad

Ne postoje precizni podaci.

Kantonalna bolnica u Zenici proizvodi medicinski otpad koji nastaje nakon obavljenih usluga bolnice i isti pomoću sterilizatora pretvara u neopasni otpad i kao takav se deponuje na deponiju Moščanica. Domovi zdravlja, apoteke, veterinarske stanice i stomatološke ambulante su ozbiljan izvor svih vrsta medicinskog otpada a nisu adekvatno riješile problem zbrinjavanja.

8.4.4. Građevinski otpad i materijal od rušenja

Frakcija otpada: građevinski otpad			
Količina u tonama /godinu	2009	2010 (procjena)	2016 (cilj)
Prikupljen od domaćinstava	95t	100t	150t
Prikupljen od privrede	100t	250t	350t
Ukupno	195t	350t	500t

Količine navedene u tabeli su nastale na osnovu procjena što uveliko zavisi od građevinske sezone. Ogromne količine ovog otpada završavaju na javnim površinama uz putne komunikacije, obale potoka i rijeka itd.

8.4.5. Mulj iz otpadnih voda

Ova vrsta otpada se odnosi na otpad i mulj prikupljen iz uređaja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda, mulj prikupljen iz uređaja za prečišćavanje industrijskih otpadnih voda i otpad prikupljen iz septičkih jama. Ne postoje podaci o prikupljenim količinama ove vrste otpada. U narednom periodu, potrebno je od operatera koje se bave prikupljanjem mulja (JP „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Zenica, „Arcelor Mittal Zenica“) preuzeti informacije o prikupljenim količinama mulja iz otpadnih voda.

8.4.6. Kontaminirano tlo

Krajem 2010. godine i sredinom 2011. godine je vršeno ispitivanje na kontaminaciju tla. Ispitivanje je izvršeno na nekoliko lokacija, u blizini „Arcelor Mittala Zenica“ gdje je ustanovljen nivo kontaminacije tla veći od normalnog i dozvoljenog. Ispitivanjem je konstatovano da je radioaktivnost zemljišta na deponiji industrijskog otpada „Rača“ ispod graničnih vrijednosti.

Federalni Zavod za agropedologiju je izradio „Elaborat o zagađenosti zemljišta neorganskim i organskim polutantima na području općine Zenica“. U zaključnim razmatranjima navedenog Elaborata je navedeno sljedeće:

„Na osnovu rezultata istraživanja ukupnih oblika teških metala (Pb, Cd, Hg, Zn, Cu, Ni, Cr i Co) i PAH-ova (ukupno 11 uzoraka) može se zaključiti da je istraživano područje kontaminirano olovom, kadmijem, cinkom i niklom, nekontaminirano kromom, bakrom, živom i kobaltom. Istraživano tlo nije kontaminirano organskim polutantima (PAH). Također, na ispitivanim lokacijama nije registrovana povišena radijacija u trenutku mjerenja.“

Sagledavajući naprijed iznesena istraživanja može se doći do zaključka da je zemljište istraživanog područja srednje kontaminirano do kontaminirano, što znači da se izmjerene vrijednosti kreću u granicama onečišćenog do kontaminiranog tla pojedinim elementima.

Na osnovu iznesenog, date su preporuke koje imaju za cilj umanjene vrijednosti kontaminirajućih elemenata a samim time i umanjene uticaja industrije na kvalitet životne sredine na području općine Zenica.

8.4.7. Slupana vozila, rezervni dijelovi i gume

Količina u tonama /godinu	2009	2010 (procjena)	2016 (cilj)
Prikupljen od privrede (gume iz atomehaničarskih radnji)- „RDM“	4899	5901	7000

Izražen je problem zbrinjavanja pneumatika iz vulkanizerskih radnji i prodavnica. Ta vrsta otpada ne spada u kućanski otpada, a smatra se kao jedan od najvećih krivaca za nastajanje divljih deponija. Potrebno bi bilo donijeti odluku na nivou Općini kojom bi se od svih proizvođača i pružaoca usluga (prodavnice automobilskih guma i vulkanizerske radnje) tražilo sklapanje Ugovora sa operaterom o prikupljanju i zbrinjavanju otpada-automobilskih guma, čime bi se obavezali da na adekvatan način postupaju sa starim pneumaticima, dok se ovo pitanje generalno ne uredi na nivou Bosne i Hercegovine.

8.4.8. Elektronski i električni otpad

Ova vrsta otpada se ne prikuplja organizovano, pa zbog toga ne postoje tačni podaci o količinama ove vrste otpada.

8.4.9. Kabasti otpad

Velike količine kabastog otpada upućuje na potrebu posebnog sakupljanja za razliku od sakupljanja običnog komunalnog otpada s obzirom da su za to potrebni različiti tehnički uslovi. Kabasti otpad opterećuje okoliš svojim gabaritima i njegovo uklanjanje je jedan od važnih zadataka sistema upravljanja otpadom. „ALBA“ vrši odvoz kabastog otpada po potrebi, s obzirom na neorganizirani karakter njegovog odlaganja. Potrebno bi bilo planirati odvoz kabastog otpada po mjesnim zajednicama kako bi u toku godine bilo obuhvaćeno prikupljanje sa cijele teritorije općine.

8.5. Ukupno prikupljen otpad

Obzirom da se neke vrste otpada uopšte ne prikupljaju, kao i da za određene vrste otpada ne postoje precizni podaci o količinama, mjestu nastanka i načinu zbrinjavanja, namoguće je dati podatak o ukupnim količinama svih vrsta otpada (mješani, specijalni i otpad prikupljen odvojeno).

8.6. Otpad odvezen na odlagalište

Količina u tonama /godinu	2009	2010 (procjena)	2016 (cilj)
Regionalna deponija	22.013	21.277	27.500
Lokalna deponija	9.000	9.000	0
Ukupno	31.013	30.277	27.500

8.7. Analiza i zaključci

Analiza podataka o proizvodnji otpada, trenutnoj praksi upravljanja otpadom, te projekcijama, pokazuje da na području općine Zenica postoji niz problema koje treba rješavati u narednom periodu. Ključni problem leži u nepokrivenosti proizvođača otpada uslugom sakupljanja i tretmana, pa se značajne količine otpada odlažu na za to nepredviđenim mjestima. Stepenn iskorištavanja otpada, odnosno reciklaže je mali. Navjeći dio iskoristivih sirovina dolazi iz privrede, dok su domaćinstva u program reciklaže uključena preko 4 punkta za reciklažu na kojima se skupi mala količina optada. Također specijalni otpad nije adekvatno zbrinut, niti općina posjeduje podatke o tokovima i načinu zbrinjavanja tog otpada. Planiranim ciljevima za periodu 2011-2016, namjerava se otkloniti dio navedenih problema, odnosno prije svega povećati broj proizvođača obuhvaćenih uslugom. U toku implementacije Plana se očekuje povećanje stepena reciklaže. U tabeli u nastavku dat je proračun bilansa količina otpada koji nastaje u odnosu na planirane projekcije, koji pokazuje da će i 2014. godine, na području općine ostati određeni dio otpada nezbrinut, te da će usljed toga postojati i dalje pritisak na okoliš u vidu nelegalnog odlaganja.

Zbrinjavanje ostalih kategorija otpada, posebno onih iskazanih u 8.4. nisu u nadležnosti Općine, ali kako one predstavljaju problem za Općinu, nadležni organi će poduzeti sve mjere da se nađe odgovarajuće rješenje i za ove kategorije, na kantonalnom i federalnom nivou.

Zapremina u tonama /godinu	2009	2010 (procjena)	2016 (cilj)
Ukupno proizvedeno	40.420	41.200	45.000
Ukupno prikupljeno	22.437	22.556	27.009
Razlika	17.983	18.644	17.991

Razlika između proizvedenog otpada i prikupljenog otpada, predstavlja onu količinu koja najčešće završava na divljim deponijama

Potrebno je u narednom periodu osigurati sakupljanje otpada koji se generiraju u urbanom naselju a čiji se prihvat ne može vršiti na sanitarnoj deponiji. U planu je formiranje dva reciklažna dvorišta i to u industrijskoj zoni ALBA Zenica i u krugu RDM.

Pozitivan je primjer sakupljanja: papira, plastike, otpadnog drveta, građevinskog i zelenog otpada.

Potrebno je aktivnosti sakupljanja i zbrinjavanja proširiti na: animalni otpad, infektivni otpad, stakleni otpad, stare gume, elektronski i električni otpad.

Za sakupljanje i postupanje sa otpadnim uljima i mastima treba napraviti posebnu studiju, a rješavanje te problematike će zahtjevati više vremena koje treba usmjeriti na postupanje u skladu sa zakonom i na korištenje usluga specijalizirane firme (DELTA Petrol iz Kaknja).

Upravljanje specijalnim otpadom, sakupljanje i deponovanje, bi trebalo biti tretirano prema Planom upravljanja Zeničko-dobojskog kantona iz razloga što je to skup, dugotrajan i neisplativ posao za jednu općinu.

Veliki problem za planiranje i monitoring upravljanja otpadom predstavlja nedostatak podataka o mjestu nastanka i količinama određenih vrsta otpada. Iz tog razloga je veliki dio tabela ostao

nepopunjen, što ujedno znači da se u narednih 6 godina treba naći rješenje kako doći do traženih podataka kako bi i ovaj i budući planovi imali smisla i olakšali sistem upravljanja otpadom.

Općina će u toku realizacije Plana upravljanja otpadom sagledati sve mogućnosti i planovi za upravljanje svih vrsta specijalnog otpada.

9. Finansiranje sistema upravljanja otpadom

Cijena usluge se formira na način da stručne službe komunalnih preduzeća rade kalkulaciju i sačine prijedlog cijena usluge prikupljanja i deponovanja otpada, nadzorni odbor razmatra i usvaja istu, dok se konačna odluka o cijeni dobiva na nivou općine, tj. Općinsko vijeće utvrđuje cijenu usluga za zbrinjavanje komunalnog otpada na nivou općine

9.1. Tarifa za domaćinstva

Sakupljanje od domaćinstava

Domaćinstva plaćaju naknadu koja je neovisna od količina prikupljenog otpada, odn. plaćaju po kvadraturi stambenog prostora.

U gradskom području općine odvoz se vrši u pravilu pražnjenjem posuda od 1,1 m³ koje su postavljene na određenim mjestima ispred zgrada. Korištenje posuda za sakupljanje otpada je javno te nije moguće kontrolirati njihovo korištenje.

Vlasnici privatnih kuća koje se nalaze uglavnom u prigradskim i ruralnim dijelovima općine dobijaju kante od 240 litara.

Ovo područje djelovanja je podjeljeno u 33 reiona i pokriveno je sa 956 kontejnera zapremine 1,1 m³, 5 kontejnera zapremine 5,5 m³ i 4245 plastičnih kanti čija je zapremina 240 lit. (u domaćinstvima prigradskih naselja).

Lokacije kontejnera zapremine 1,1 m³ se nalaze u sljedećoj tabeli:

Redni broj	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Zona/lokacija	Babina rijeka	Klopče	Novo Radakovo	Perin Han	Lukovo Polje	Raspotočje	Kanal	Blatša	Bilmišće	Mokušnice	Centar I	Centar II	Jalija	Odmut I	Odmut II	Nova Zenica I	Nova Zenica II	Tetovo	Brist	Travnički ul.	Crkvice - DP	Crkvice - GP	Gradsko groblje
Broj kontejnera	56	9	39	6	33	15	16	59	11	47	80	42	66	65	56	40	50	53	35	31	58	69	20

Sav prikupljen otpad sa navedenih područja se odvozi i deponuje na Regionalnu deponiju Moščanica.

Tarifa za domaćinstvo iznosi:

	usluga odvoza otpada:	deponovanje na Regionalnu deponiju Moščanica:
a) urbani dio (zgrade)	0,09 KM/m ²	3,00 KM
b) privatne kuće	6,70 KM/mjestu	3,00 KM

Usluge prikupljanja i transporta otpada od strane komunalnog preduzeća „ALBA Zenica“ d.o.o. Zenica

U gradu se odvoz vrši u pravilu pražnjenjem posuda od 1,1 m³ koje su postavljene na određenim mjestima ispred zgrada. Korištenje posuda za sakupljanje otpada je javno i nije moguće kontrolisati njihovo korištenje.

Područje grada je podjeljeno na dijelove iz kojih se ritmično odvozi otpad. Učestalost odvoza je 4 x sedmično do svaki dan.

U prigradskom i ruralnom području općine, privatna domaćinstva na osnovu ugovora dobiju kante čija je zapremina 240 lit i koje se prazne 1 x sedmično. Zasada se toleriše ostavljanje dodatnih vreća uz kantu za odvoz smeća što nije dobra praksa.

9.2. Tarifa za privredni sektor

Način obračun kod privrednih subjekata je višestruk ovisno o djelatnosti, količini otpada i lokaciji.

Cijena usluge prikupljanja i odvoza otpada obuhvata odvoz otpada, naknada za deponiju i komunalni paušal.

Razlikuju se tri kategorije:

- ugostiteljski objekti,
- trgovački objekti i ostalo.

Postoji mogućnost obračuna po kvadraturi i po odvozu otpada po pozivu ovisno od korištenja posude za sakupljanje i učestalosti pražnjenja, odn. količine otpada.

9.3. Stepen naplate

Regionalna deponija Mošćanica ima 100 % stepen naplate za uslugu deponovanja otpada jer se navedena usluga plaća na način da svako domaćinstvo plaća 3.00 KM koje se odnose na korištenje deponije i koje su u sklopu računa preduzeća „ALBA d.o.o.“, a preostali dio sufinansira Općina Zenica kroz namjensku stavku budžeta.

„ALBA d.o.o. Zenica“ ima niži stepen naplate, s tim što nakon određenog vremena za ne naplaćene račune pokreće postupak utuživanja kod Općinskog suda u Zenici i na taj način nastoji povećati stepen naplate. Treba spomenuti da je „Alba Zenica d.o.o.“ u 2010. godini utužilo 78 privrednih subjekata od čega je riješeno 10 i 370 građana od čega je riješeno 150.

9.4. Bilans stanja 2008 – 2010.

Komunalne usluge koje obavlja „ALBA Zenica d.o.o.“ Zenica se plaćaju iz budžeta općine.

U okviru budžeta, Služba za komunalne poslove i ekologiju raspolaže sa finansijskim sredstvima kojima se između ostalog finansira deponovanje otpada na Regionalnoj deponiji Mošćanica.

U sklopu budžeta, kao posebna budžetska stavka je EKO FOND Općine. Sredstvima iz Eko fonda se nastoji finansirati održavanje komunalne higijene grada, čišćenje riječnih korita, uklanjanje divljih deponija i podizanje javne svijest građana .

Eko-fond općine Zenica formira se na osnovu člana 59. Zakona o zaštiti okoline („Službene novine ZE-DO Kantona“ broj: 1/2000) i Odluke Vlade kantona broj: 02-14-11841/03 od 28.05.2003.godine. Navedena sredstva se troše prema Programu utroška sredstava Eko fonda koji Služba za komunalne poslove i ekologiju u okviru procedure formiranja Budžeta općine predlaže za svaku godinu .

U sljedećim tabelama je prikazana raspodjela i utrošak sredstava Eko fonda i sredstava za održavanje komunalne higijene grada.

Prikaz utroška sredstava Eko-fonda i sredstava namjenjenih za održavanje komunalne higijene grada za 2009. godinu

R/b	NAZIV PROJEKTA	UTROŠENA SREDSTVA
1.	EDUKACIJA STANOVNIŠTVA	64.854,00
2.	INTERVENTNE MJERE NA DEPONIJU „SIĐE“	15.000,00
3.	ČIŠĆENJE RIJEČNIH KORITA	60.000,00
4.	GRANTOVINE PROFITNIM ORGANIZACIJAMA	3.300,00
	U K U P N O	143.154,00

Prikaz utroška sredstava Eko-fonda i sredstava namjenjenih za održavanje komunalne higijene grada za 2010. godinu

R/b	NAZIV PROJEKTA	UTROŠENA SREDSTVA
1.	INTERVENTNE MJERE NA DEPONIJU „SIĐE“	48.000,00
2.	ČIŠĆENJE RIJEČNIH KORITA	45.000,00
3.	EDUKACIJA STANOVNIŠTVA	17.488,00
	UKUPNO	110.488,00

Edukacija stanovništva i podizanje javne svijesti građanstva

Akcija proljetnog čišćenja

U zimskom periodu se akumulira velika količina otpada, posebno u prigradskim dijelovima grada. Akcije se izvode početkom proljeća svake godine i provodi se u 32 gradske i prigradske mjesne zajednice. U akciju se uključe gotovo svi građani gradskih i prigradskih mjesnih zajednica na čelu sa štabom akcije. Medijsko praćenje se povjerava JP „RTV Zenica“.

TV eko kviz

Jedan od projekata u okviru stavke „Edukacija stanovništva“ je projekat „TV eko kviz“. U ovaj projekat su uključeni učenici svih osnovnih škola sa područja Općine. Vrijednost ovog projekta ogleda se u njegovoj masovnosti i zainteresiranosti za proširivanjem znanja iz oblasti očuvanja čovjekove okoline među populacijom za koju se i realizuje a to je mladi naraštaj (učenici).

Časopis „ZE-DO eko“

NIPP „NAŠA RIJEČ“ Zenica izdaje časopis iz oblasti ekologije pod nazovom „ZE-DO EKO“. Važnost ovog Projekta se odražava u tome što časopis „ZE-DO Eko“ prati sve aktuelne teme i značajne događaje iz oblasti zaštite čovjekove okoline koje se dešavaju na području ZE-DO kantona. Služba za komunalne poslove i ekologiju redovno dostavlja aktuelnosti sa područja općine Zenica iz domene zaštite čovjekove okoline, koje budu popraćene i opširnije obrađene i kao takve budu dostupne svim čitateljima na području ZE-DO kantona.

Podrška edukativnim programima

Nevladine organizacije, eko pokreti, škole i sportska društva svake godine su aktivni u izvođenju raznih aktivnosti i obilježavaju značajnih datuma u ekologiji.

Interventne mjere na deponiji „Side“

Utrošena sredstava su iskorištena za obezbjeđenje deponije od nelegalnog dovoza smeća, rasplaniranje dopremljenog smeća, sedmično prekrivanje smeća zemljom radi sprečavanja raznošenja smeća od strane ptica i pasa, gašenja požara koja su se desila u 2010. godini.

Čišćenje riječnih korita

Sredstvima utrošenim za realizaciju ovog projekta finansirano je čišćenje riječnih korita i potoka sa područja općine Zenica kao što su rijeka Kočeva, Babina rijeka i njihove pritoke.

U sklopu projekta „Čišćenja obala rijeke Bosne“ koji je proveden u 2010. godini, od nagomilanog otpada, su očišćene obje obale rijeke Bosne na dijelu vodotoka koji protiče kroz općinu Zenica. Sredstva u iznosu od 45.000,00 KM je obezbjedila Vlada ZE-DO kantona, Ekofond Federacije BiH je obezbjedio 113.120,00 KM, dok je općina Zenica sufinansirala izvođenje akcije u iznosu od 25.000,00 KM. Akcija je povjerena preduzeću „ALBA Zenica d.o.o. Zenica koja je angažovala nekoliko udruženja i sportskih klubova:
- Udruženje građana sportskih ribolovaca „Bistro“ Zenica, Dobrovoljno vatrogasno društvo Zenica, Udruženje sportsko-rekreativni klub „BOSNA“ Zenica, Udruženje „Zeleni okoliš“, „Resursni ekološki centar“ Zenica, Udruženje građana „Mladi Nemile“.

Čišćenje divljih deponija

U mjesecu maju 2010. godine (17.-22. maja) je izvršeno čišćenje divljih deponija.

U navedenoj akciji je očišćeno 12 većih divljih deponija za što je utrošeno 70.000,00 KM.. Akciju čišćenja je organizovala Regionalna deponija Moščanica a finansirala je iz kredita Međunarodne Asocijacije za Razvoj (IDA) od čijih kreditnih sredstava se finansira Projekat upravljanja čvrstim otpadom.

Sve divlje deponije su očišćene, otpad je deponovan na RD Moščanica, a površine na kojima su bile divlje deponije su sanirane, djelomično zatravljene, izvršena je dezinsekcija i deratizacija i jasno su postavljene table o upozorenju na nelegalno odlaganje otpada.

9.5. Procjena priliva iz budžeta 2011 – 2016.

R/b	Aktivnost	Procjena utroška sredstava
1.	EDUKACIJA STANOVNIŠTVA	70.000,00 KM
2.	SANACIJA DEPONIJE SIDE	2.000.000,00 KM
3.	ČIŠĆENJE RIJEČNIH KORITA	100.000,00 KM
4.	GRANTOVI NEPROFITNIM ORGANIZACIJAMA	30.000,00 KM
5.	ZBRINJAVANJE ANIMALNOG OTPADA	60.000,00 KM
6.	REGIONALNA DEPONIJA MOŠČANICA	720.000,00 KM
7.	ČIŠĆENJE DIVLJIH DEPONIJA	50.000,00 KM
	U K U P N O:	3.300.000,00 KM

Dio sredstava će biti namjenjen iz budžeta općine Zenica, dok će se dio sredstava koristiti iz pristupnih fondova, kreditnih sredstava ili drugih fondova na koje će se aplicirati.

9.6. Analiza i zaključci

Potrebno je izvršiti detaljne analize utroška sredstava u cilju što boljeg planiranja narednih aktivnosti i njihovog finansiranja.

Iz kreditnih sredstava će se finansirati sanacija deponije SIDE za čiju će realizaciju biti zadužena Regionalna deponija Moščanica.

U narednom periodu će krenuti sa radom i kotlovnica na biomasu koja će služiti za zbrinjavanje animalnog otpada u svrhu čega će se planirati u budžetu dio sredstava.

Obzirom na doba recesije i nepredvidljivog dotoka sredstava u budžet općinenemoguće je reći da li će se svi planovi i aktivnosti u potpunosti ispuniti.

Preporuke:

1. Postoji veliki prostor za poboljšanja u stopi naplate. Neke ključne strategije preporučuju bolju komunikaciju između komunalnog preduzeća i korisnika usluga, kako je opisano pod naslovom Komunikacija između komunalnog preduzeća i korisnika usluga;
2. Povećanje efikasnosti prikupljanja otpada treba da poveća povjerenje korisnika u pouzdanost i odgovornost komunalnog preduzeća. Posljedica toga biće povećana volja ljudi da plate za dobre usluge;
3. Efikasnije strategije treba razviti protiv ne-platiša, npr. tužbama na sudu (iako ova mjera ne može biti produktivna kada su u pitanju socijalni slučajevi).

10. Informisanje javnosti

Informacija

Informativni sistem upravljanja otpadom će igrati najvažniju ulogu u revizionim ciklusima planiranja, tako što će osigurati kvalitetnu informaciju u cilju poboljšanja prakse upravljanja otpadom.

Za uspostavljanje i efikasan rad informativnog sistema upravljanja otpadom potrebno je utvrditi njegovu organizacionu strukturu koja će u svakom trenutku biti spremna odgovoriti na zahtjeve planiranja, donošenja odluka i rješavanja incidentnih situacija.

Dobro bi bilo oformiti jedinicu za prikupljanje i obradu informacija koja bi imala zadatak prikupiti podatke o onim specifičnim tokovima otpada koji nisu drugačije pokriveni sistemom prikupljanja. Sa druge strane, u sistem su umrežene i postojeće organizacije kojima je zadatak zbrinjavanje otpada, koje imaju zadatak dostavljanja podataka centralnom tijelu na dalju obradu.

10.1. Informiranje građana o pruženim uslugama

Opšte informacije za građane i poslovne subjekte

Putem medija, građanstvo se redovno informiše o svim aktivnostima i planovima koje se odnose na upravljanje otpadom.

Radio televizija Zenica kroz svoje informativne programe kao i putem otvorenih-informativni emisija obavještava o svim trenutnim dešavanjima na području općine Zenica.

Novinsko-izdavačko prometno društvo „Naša riječ“ također prati sva dešavanja te u sedmičnom izdanju iznosi sve informacije o dešavanjima iz oblasti komunalne higijene i ekologije.

NIP „Naša riječ“ u sezonskom (tromjesečnom) izdanju „ZE-DO eko“ obrađuje sve teme na temu komunalne higijene i očuvanja čovjekove okoline.

Internet stranica općine Zenica (www.zenica.ba), preti i izvještava građane o svim bitnim aktivnostima.

Na sjednicama Općinskog vijeća, redovno se nalaze na dnevnom redu informacije o završenim i planiranim aktivnostima kada je riječ o komunalnoj higijeni a samim tim i o upravljanju otpadom

10.2. Analiza i zaključci

Za informiranje javnosti potrebna je jača aktivnost kroz promotivni materijal, radioemisije, direktni kontakti sa građanima čime bi se osim informiranosti podigla i javna svijest o problemu komunalnog otpada kao i podrška aktivnostima općine i komunalnog preduzeća. Potrebno je osmisliti mehanizam komunikacije između preduzeća „ALBA d.o.o. Zenica“ i građana radi bolje komunikacije i razumijevanja problematike prikupljanja i odvoženja komunalnog otpada na regionalnu deponiju.

11. Specifikacija problema

11.1. Institucionalni problemi

Upravljanje otpada na nivou općine je zadatak Službe za komunalne poslove i ekologiju. Institucionalno, općina nema uticaja na stimulatorni ili kazneni dio u dijelu postupanja sa otpadom koji je važno oruđe u ispunjavanju svake aktivnosti. Sporo rješavanje problema na terenu uzrokuje činjenica nepostojanja stalnog nadzora u ovoj oblasti, odnosno nepostojanje posebne inspekcije za zaštitu okoliša na nivou općine

11.2. Pravni problemi

- Dio zakona koji su doneseni su usklađeni sa evropskim tokovima a naš je pravni sistem po svojoj efikasnosti mnogo lošiji i morali bi se naći prelazni modusi, odnosno da legislativa prati stvarne mogućnosti prostora na koji se odnose. Neki normativi su postavljeni previsoko i nemamo mogućnosti da ih ispoštujemo pa su time neprovođivi, odnosno bez smisla.
- U ovoj oblasti evidentan je problem nedovoljnog provođenja donesenih zakonskih propisa i važeće zakonske regulative u praksi.
- Rad sudova nij efikasan, nema saradnje sa Općinom.
- Sudske takse su visoke.
- Postojeći mehanizmi naplate su nedovoljni

11.3. Infrastrukturni problemi

Sakupljanje otpada u gradskom području nije prilagođeno sadašnjim standardima povećanih količina otpada i potrebi odvojenog sakupljanja po vrstama, usljed prostornog planiranja koje nije predvidjelo prostornu potrebu postavljanja posuda pridruženih pojedinim stambanim objektima. Saobraćajna neusklađenost širine ulica i veličina parkirnih prostora u odnosu na broj vozila otežavaju i usporavaju servis odvoza otpada. Kao ključni problemi mogu se izdvojiti:

- Starost opreme
- Nedovoljan broj posuda za odlaganje
- Nepostojanje kapaciteta za reciklažu
- Nepostojanje kapaciteta za izdvajanje opasnog otpada i tretman istog
- Nepostojanje kapaciteta za adekvatno zbrinjavanje specijalnog otpada

Na prostoru Bosne i Hercegovine nema kapaciteta za odgovarajuće postupanje s posebnim vrstama otpada: animalni, infektivni, tečni – ulja, goriva, maziva, gume, neonske sijalice, azbest i dr.

11.4. Finansijski problemi

Loša ekonomska situacija i mali standard građana onemogućuje poslovanje komunalnih firmi i sakupljača, odnosno prerađivača u skladu sa zakonskim uvjetima postupanja sa raznim vrstama otpada. Ekonomske cijene za adekvatno zbrinjavanje većina korisnika nije u stanju da plati, također ne ostvaruju se veći prihodi iz reciklaže.

11.5. Javna svijest

Svijest zajednice o važnosti postupanja sa otpadima na životnu okolinu je sve izraženija, ali bi bilo od koristi kvalitetno obraditi ekološki prihvatljiv način ponašanja u obrazovnom sistemu.

12. Ciljevi upravljanja otpadom za planski period

Cilj	Opis cilja	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Cilj 1	Proširenje sistema pokrivenosti dvozom otpada na području općine Zenica	53 %	65 %	68%	70%	73 %	75 %
Cilj 2	Postupno uvođenje selektivnog prikupljanja i reciklaža otpada	0 %	2%	3%	5%	6 %	7 %
Cilj 3	Uklanjanje i sanacija divljih deponija na području općine	5 %	10%	25%	50%	65 %	80 %
Cilj 4	Podizanje javne svijesti						

Ciljevi i aktivnosti su opisane u sljedećoj tabeli

Ciljevi	Stanje 2010	Akcije za period 2010 – 2014
Proširenje sistema pokrivenosti odvozom otpada	Trenutna pokrivenost je 50% od ukupnog broja domaćinstava koje je potrebno obuhvatiti sistemom prikupljanja	Implementacijom projekata „Proširivanje pokrivenosti teritorije općine Zenica u 8 MZ planira se povećati pokrivenost.
Postupno uvođenje selektivnog prikupljanja i reciklaža otpada	Trenutno postoje 4 punkta tj. reciklažna dvorišta, dok je prikupljanje od privrede bolje organizirano	Implementacijom projekta reciklaže u školama planira se povećati obim reciklaže na postavljeni nivo
Uklanjanje i sanacija divljih deponija na području općine	Trenutno na teritoriji općine postoji cca 100 evidentiranih lokacija na kojima je nelegalno odložen otpad	Implementacijom projekata sanacije divljih odlagališta, planira se postupno riješiti ovaj problem
Podizanje javne svijesti	Stanje javne svijesti nije zadovoljavajuće	Implementacijom projekta edukacije građana planira se riješiti jedan dio ovoga problema

13. Program mjera (akcioni plan)

13.1. Program mjera za unaprjeđenje sistema za prikupljanje i odvoz otpada

R.Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
1	Izmjena i donošenje propisa: - Odluka o zbrinjavanju animalnog otpada, - Odluka o zbrinjavanju opasnog otpada iz domaćinstava; - Odluka o zbrinjavanju automobilske gume	2012	Općina	Nema dodatnih sredstava	Općina
2	Proširenje usluga - Proširenje pokrivenosti cca. 2000 domaćinstava organizovanim odvozom otpada	2011	Općina i komunalno poduzeće	cca. 500.000,00 KM	“SIDA” i Općina
3	Odluka o uključanju MZ Vranduk i Gornje Crkvice u organizovan sistem prikupljanja otpada	2012	Općina		Općina
4	Odluka o uključanju MZ Radinovići, Sebuje i Seoci u organizovan sistem prikupljanja otpada	2013	Općina		Općina
5	Odluka o uključanju MZ Vranduk u organizovan sistem prikupljanja otpada	2014	Općina		Općina
6	Odluka o uključanju MZ Babino u organizovan sistem prikupljanja otpada	2015	Općina		Općina
7	Analiza mogućnosti poboljšanja sistema fakturiranja i naplate	2013	Općina, ALBA		Iz tekućih sredstava općine
8	Specijalni i opasni otpad, razraditi kako će se rješavati ovaj otpad čije je porijeklo iz domaćinstava	2016	ALBA, sve općine koje su uključene u regiju		Općina, ALBA, Fond za zaštitu okoliša federacije BiH
9	Zamjena postojeće opreme (broj vozila i broj kontejnera)	2016	Alba	Iz vlastitih sredstava	Alba
10	Pokretanje međuopćinske inicijative za izmjenu i dopunom Plana upravljanja otpadom u Ze-do kantonu	2012	Sve općine uključene u regiju		
11	Pokretanje međuopćinske inicijative za registraciju svih privrednih subjekata koji se bave zbrinjavanjem otpada	2013	Općine, Ze-do kanton, Privredna komora	10.000,00 KM	

13.2. Program mjera za unaprjeđenje sistema za konačno odlaganje otpada (Program sanacije općinskih deponija, Program sanacije divljih deponija, Međuopćinska saradnja)

R.Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
1	Izrada katastra divljih deponija	2012.	Općina	Cca. 10.000,00 KM	Općina
2	Uklanjanje i sanacija divljih deponija u MZ Vranduk, Arnauti, Briznik, Varda i Puhovac,	2012.	Općina	30.000,00 KM	Općina, Eko fond Ze-do kantona, Federalni eko fond
3	Uklanjanje i sanacija divljih deponija u MZ Donje Babino, Putovići i Gorica	2013.	Općina	30.000,00 KM	-//-
4	Uklanjanje i sanacija divljih deponija u MZ Gornje Crkvice i MZ Orahovica	2014.	Općina	30.000,00 KM	-//-
5	Uklanjanje i sanacija divljih deponija u MZ Sebuje	2015.	Općina	30.000,00 KM	-//-
6	Uklanjanje i sanacija divljih deponija u MZ Babino i Lašva	2016.	Općina	30.000,00 KM	-//-
7	Sanacija deponije "SIDE"	2012.-2016.	Općina	Cca. 3.000.000,00 KM	Kreditna sredstva

13.3. Program mjera za podizanje javne svijesti u upravljanju otpadom

R.Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
1	Podizanje javne svijesti kroz godišnji natječaj za akcije Udruženja građana	2011-2016 (na godišnjem nivou)	Općina	120.000,00 KM	Općinski budžet, fond za zaštitu okoliša, kantonalni fond
2	Služba za privredu će u postupku izdavanja upotrebni dozvola komunalnom preduzeću dostavljati kopiju dozvole radi registracije novog korisnika	2011-2016.	Općina	-	Općina

13.4. Program mjera za unaprjeđenje sistema za iskorištavanje otpada (Program za korištenje komponenti iz komunalnog otpada i Program za smanjenje procenta biorazgradivog otpada i ambalažnog otpada u komunalnom otpadu, međuopćinska saradnja-transfer stanice)

R.Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
1.	Pilot projekt reciklaže u 2 OŠ (OŠ „Alija Nametak“ i OŠ „Aleksa Šantić“)	2012	Općina, RDM	cca. 15.000,00	Općina, Fond
2.	Pilot projekt reciklaže u 2 OŠ (OŠ „Hasan Kikić“ i OŠ „Hamza Humo“)	2013	Općina, RDM	cca. 15.000,00	Općina, Fond
3.	Pilot projekt reciklaže u 2 OŠ (OŠ „Čamil Sijarić“ i OŠ „Sveti Pavao“)	2014	Općina, RDM	cca. 15.000,00	Općina, Fond
4.	Pilot projekt reciklaže u 2 OŠ (OŠ „Arnauti“ i OŠ „Skender Kulenović“)	2015	Općina, RDM	cca. 15.000,00	Općina, Fond
5.	Pilot projekt reciklaže u 2 OŠ (OŠ „Mak Dizdar“ i OŠ „Miroslav Krleža“)	2016	Općina, RDM	cca. 15.000,00	Općina, Fond

14. Analiza rizika

	Cilj	Mjerljivi indikatori	Sredstva verifikacije	Rizik i pretpostavke
Opći cilj	Smanjenje zagađenosti okoliša i uspostava infrastrukture za integralno upravljanje otpadom	Broj divljih deponija; oformljena mjesta za prikupljanje otpada u ruralnim sredinama; povećana količina otpada odloženog na RDM-a	Povećanje količina izdvojenih korisnih komponenti iz otpada ; Informacije o tokovima otpada sa područja Općine; Dokumentacija vaganja dopremljenih količina na RDM; Povećana naplata usluge prikupljanja i transporta	Neuključivanje stanovništva u uspostavljeni sistem; Nedovoljan broj i struktura opreme za prikupljanje i transport do deponije
Specifični cilj 1	Povećati pokrivenost područja organizovanim prikupljanjem otpada	Broj novih uključenih MZ organizovani odvoz otpadom	Ugovori za pružanje usluge sa novom korisnicima; Računi;	Neplaćanje usluge zbrinjavanja otpada;
Specifični cilj 2	Uklanjanje divljih deponija	Broj uklonjenih i saniranih divljih deponija	Dokumentacija vaganja dopremljenih količina na RDM;	Nesavjesno ponašanje lokalnog stanovništva; nove divlje deponije
Specifični cilj 3	Smanjenje količina otpada za finalno zbrinjavanje/odlaganje	Manje količine dopremljene na deponiju; Evidencija otpada za reciklažu	Dokumentacija vaganja dopremljenih količina na RDM;	
Specifičan cilj 4	Saniranje deponije SIĐE			
Specifični cilj 5	Edukacija stanovništva s ciljem izbjegavanja nastanka i smanjenja količine komunalnog otpada			

Neki od rizika koji bi mogli ugroziti implementaciju Plana i dostizanje zacrtanih ciljeva:

- Neplaćanje usluge zbrinjavanja otpada,
- Loša saradnja nadležnih službi,
- Neadekvatno sankcioniranje neplatiša komunalnih usluga,
- Nesavjesno ponašanje lokalnog stanovništva,
- Nedostatak sredstava u budžetu općine za realizaciju razvojnih projekata.

15. Monitoring implementacije

Tim za implementaciju projekta imenovan od strane Načelnika općine će biti zadužen da prati stanje o upravljanju otpadom u narednih 5 godina. Imenovani tim će pratiti stepen realizacije projektnih zadataka, specifične tokove otpada i količine i tretman svih vrsta otpada.

16. Definicije

Otpad - sve materije koje vlasnik odlaže, namjerava odložiti ili se trudi da budu odložene u skladu sa jednom od kategorija otpada navedenoj u listi otpada i utvrđenoj u provedbenom propisu.

Vrste otpada:

Životinjski otpad – životinjski nusproizvodi koji nisu namijenjeni za ljudsku upotrebu, cijela trupla ili dijelovi životinjskih trupala,

Biorazgradivi otpad označava svaki otpad koji je pogodan za aerobnu ili anaerobnu razgradnju, kao što su hrana i baštenski otpad, papir i karton,

Bio-otpad označava biorazgradivi baštenski i zeleni otpad, hranu i kuhinjski otpad iz domaćinstava, restorana, drugih ugostiteljskih objekata i maloprodaja i sličan otpad iz postrojenja za preradu hrane,

Građevinski otpad i otpad od rušenja objekata – otpad koji nastaje prolikom izgradnje ili rušenja zgrada, puteva ili drugih građevinskih ili industrijskih objekata, koji nije kategoriziran kao opasni otpad,

Zeleni otpad – otpad od biljaka,

Kućni otpad – otpad od aktivnosti u domaćinstvima i dio grupe 15.01 i grupe 20 Evropske liste otpada,

Opasni otpad – generičko ime za otpad koji spada u neku od kategorija otpada koja se definiše kao opasna i/ili koji ima barem jedan opasan sastojak ili osobinu,

Opasni kućni otpad: otpad iz domaćinstava koji je opasan,

Komunalni otpad označava otpad iz domaćinstava kao i drugi otpad koji je, po svojoj prirodi ili sastavu, sličan otpadu iz domaćinstava,

Ambalažni otpad – sva ambalaža i ambalažni materijal koji zadovoljavaju definiciju otpada.

Reciklažni otpad – otpad koji se može iskoristiti kao materijal u procesu proizvodnje za dobijanje originalnog materijala ili za druge svrhe.

Čvrsti otpad – komponente iz kućanskih ili industrijskih aktivnosti koje nemaju vrijednost za upotrebu ili ne koriste korisniku i prvo se prikupljaju a zatim predaju komunalnom preduzeću,

Specijalni otpad – otpad koji se prikuplja, prevozi i skladišti u prema sistemu propisanim pravnim aktima, a da bi se izbjegli štetni uticaju na ljudsko zdravlje, imovinu ili okoliš,

WEEE – Odbačena električna i elektronična oprema.

Proizvodi:

Kompost – proizvod koji nastaje fermentacijom i aerobnim/anaerobnom ili mikrobijalnim raspadanjem organskih komponenti otpada koji se kompostira.

Upravljanje otpadom i preduzeća za upravljanje otpadom:

Javni komunalni sistem – sva tehnološka postrojenja, oprema i objekti posebne namjene, građevine i povezano zemljište koji se koriste za komunalne usluge.

Upravljanje otpadom označava **prikupljanje, odvoz, povrat i odlaganje otpada**, uključujući i **nadzor** nad tim operacijama i **kasniju brigu** za odlagališta, i uključujući **aktivnosti** prodavača ili posrednika.

Proizvođač otpada označava onoga koji svojim aktivnostima proizvodi otpad (originalni proizvođač otpada) ili onoga koji provodi predobradu, miješanje ili druge postupke koji dovode do promjena u prirodi ili sastavu tog otpada.

Objekti:

Deponija – konačno odlagalište otpada na zemlji ili pod zemljom.

Pretovarna stanica – prostor posebno uređen za privremeno skladištenje otpada prikupljenog na jednoj ili više lokacija, koji se dalje vozi u centralnu stanicu, postrojenje za sortiranje/obradu ili na deponiju.

Zelene tačke za prikupljanje/odlaganje – prostor na koji se donosi otpad, posebno uređen za privremeno skladištenje frakcija otpada prikupljenih iz domaćinstava, koje se dalje prevoze u centralnu stanicu, postrojenje za sortiranje/obradu ili na deponiju.

Aktivnosti:

Prikupljanje – prikupljanje otpada, uključujući preliminarno sortiranje i preliminarno skladištenje otpada u svrhu transporta do postrojenja za obradu otpada.

Zasebno prikupljanje – prikupljanje kod kojeg se otpad odvaja po vrsti i prirodi da bi se omogućila posebna obrada.

Povrat /reciklaža – svaka aktivnost iz upravljanja otpadom koja izdvaja neki otpadni materijal iz toka otpada i koja rezultira nekim proizvodom koji ima potencijalnu ekonomsku ili ekološku korist. Povrat se uglavnom odnosi na sljedeće aktivnosti:

- Povrat materijala, odnosno recikliranje,
- Povrat energije, odnosno ponovno korištenje goriva,
- Biološki povrat, npr. kompostiranje,

Odlaganje – svaka aktivnost upravljanja otpadom koja služi za ili vrši finalnu obradu i odlaganje otpada:

17. Popis literature

- Zakon o upravljanju otpadom ,
- Zakon o zaštiti okoline,
- Federalna strategija zaštite okoliša,
- Strategija upravljanja otpadom,
- Lokalni ekološki akcioni plan općine Zenica,
- Strategija razvoja općine Zenica,
- Plan upravljanja otpadom Ze-do kantona

18. Prilog

Spisak projekata koji će biti realizovani u toku implementacije Plana upravljanja otpadom na području općine Zenica za period 2011.-2016. godine.

- Proširenje sistema pokrivenosti odvozom otpada na području općine Zenica u 8 MZ,
- Skupljajmo-reciklirajmo-profitirajmo,
- Izrada katastra „divljih deponija“ na nivou Općine,
- Uklanjanje i sanacija „divljih deponija“ na području Općine

18. Prilog

U narednim tabelama je prikazan dio projekata koje će općina u toku implementacije Plana upravljanja otpadom nastojati realizovati.

Naziv projekta:	Proširenje sistema pokrivenosti odvozom otpada na području općine Zenica u 8 MZ
Vlasnik projekta:	Općina Zenica
Svrha projekta:	Proširenje pokrivenosti odvozom otpada na području općine Zenica u 8 mjesnih zajednica (cca. 2000 domaćinstava): <ol style="list-style-type: none">1. MZ Arnauti, (336 domaćinstava)2. MZ Briznik, (221 domaćinstvo)3. MZ Donje Babino, (289 domaćinstava)4. MZ Varda, (134 domaćinstva)5. MZ Gorica, (230 domaćinstava)6. MZ Orahovica, (730 domaćinstava)7. MZ Putovići, (120 domaćinstava)8. MZ Puhovac, (100 domaćinstava)
Uvod:	Trenutna pokrivenost Općine organizovanim odvozom otpada je cca. 60%, ovim projektom se želi uvezati još 8 MZ u organizovani odvoz otpada
Kratki opis projekta:	Spisak aktivnosti koji se planiraju provesti kroz ovaj projekat, npr. <u>Aktivnosti 1:</u> Nabavka opreme (2 vozila kapaciteta 3,5 t; 100 kontejnera-1,1.m ³ , 10kontejnera- 5.m ³ ; 1200 kanti- 140 l.); <u>Aktivnost 2:</u> Pokretanje procedure za otkup zemljišta i izdavanje urbanističke saglasnosti za 30 lokacija za kontejnere. <u>Aktivnost 3:</u> Određivanje izvođača radova za uređenje lokacije <u>Aktivnost 4:</u> Izgradnja 30 lokacija za kontejnere <u>Aktivnost 5:</u> Zapošljavanje 2 vozača za opsluživanje novih vozila + postojeći zaposlenici kao Ispomoć. <u>Aktivnost 6:</u> Prirpema ugovora i potpisivanje ugovora sa novim korisnicima <u>Aktivnost 7:</u> Podjela opreme korisnicima <u>Aktivnost 8:</u> Izrada plana prikupljanja i odvoza za nova područja

	<p><u>Aktivnost 9:</u> Provedba kampanje : Kampanja (Raspisivanje javnog poziva gdje bi se tražilo da se sprovede kampanja o značaju prikupljanaj otpadom i podizanju nivoa ekološke svijesti u sklopu kampanje bi bilo 8 okruglih stolova</p> <p><u>Aktivnost 10:</u> prikupljanje i transport otpada</p> <p><u>Aktivnost 11:</u> Tekuće održavanje lokacija i vozila</p>
Trenutačno stanje:	Trenutna pokrivenost Općine organizovanim odvozom otpada je cca 60% , ovim projektom želimo uvezati još cca 8 novih MZ u organizovani odvoz otpada, imamo nedovoljan broj kamiona/kanti, kontejnera te ovim projektom mislimo navaviti odgovarajuće kante, kontejnere, kamione da mi riješili sistem odvoza iz ovih 8 MZ.
Očekivani rezultati:	Pojačan vozni park za 2 kamiona, poboljšana infrastruktura za prikupljanje komunalnog otpada, proširenje pokrivenosti odvozom otpada za 20%, količine otpada koja se odvozi na deponiju, a koja je završavala na divljim deponijama. Kontejneri od 5 m ³ će se prazniti postojećim vozilom koje ima nadogradnju Schoerling R2 i može da prazni velike kontejnere.
Mjerljivi indikatori i dokumenti kojima se to može verificirati	<p>Indikator I: Pojačan vozni park za 2 vozila,</p> <p>Verifikator I: Dokumentacija o nabavci</p> <p>Indikator II: Poboljšana infrastruktura prema specifikaciji,</p> <p>Verifikator II: Dokumentacija o nabavci</p> <p>Indikator III: Uključena domaćinstva iz 8 mjesnih zajednica,</p> <p>Verifikator III: Kopija ugovora o davanju usluge,</p> <p>Indikator IV: Povećana količina otpada za 8,0% ,</p> <p>Verifikator IV: Izvještaj deponije i komunalnog preduzeća o odvozu i deponovanju otpada,</p> <p>Indikator V: Održano 8 okruglih stolova u mjesnim zajednicama,</p> <p>Verifikator V: Zapisnici, lista učesnika i fotografije</p>
Plan implementacije	Projekat se implementira u periodu Mart-Novembar 2011. god.
Kapitalni troškovi:	Ukupan iznos kapitalnih troškova je 500.000,00 KM.
Operativni trošak :	Ukupan iznos operativnih troškova je 200.000,00 KM
Plan finansiranja	Iz GRANT sredstava bi se finansiralo sljedeće:

Općinski program za upravljanje otpadom u BiH

kapitalnih i operativnih troškova	- Kapitalni izdaci (Vozila za prikupljanje otpada 2 kom, Kontejneri od 1,1 m ³ – 100 kom, Kontejneri metalni od 5 m ³ -10 komada, 1200 kom kanti od 140 lit) - cca. 500.000, 00 KM. - Općina Zenica i „ALBA Zenica”d.o.o. Zenica bi finasirale ostatak kapitalnih troškova (operativne troškove ukupne vrijednosti od 200.000,00 KM.
Uticaji projekta na okoliš/životnu sredinu	Ovaj projekat će imati veoma pozitivan uticaj na okoliš samim time što će pokrivenost odvozom otpadom biti povećana cca. za 20%, samim time imat ćemo znatno manje zagađenje vode, tla, zraka jer komunalni otpad sa tih područija je završavao na divljim smetljištima i negativno uticao na okoliš.

Redni Broj:	Naziv Aktivnosti:	Mart	April	Maj	Juni	Juli	Avg.	Sept.	Okt	Nov
Aktivnost 1	Nabavka i isporuka opreme						x	x	x	x
Aktivnost 2	Pokretanje procedure za urbanističke				x	x				
Aktivnost 3	Određivanje izvođača radova			x						
Aktivnost 4	Izgradnja 30 lokacija za kontejnere					x	x			
Aktivnost 5	Zapošljavanje 2 radnika,vozača					x	x			
Aktivnost 6	Potpisivanje ugovora sa novim korisnicima						x	x	x	x
Aktivnost 7	Podjela opreme korisnicima						x	x		
Aktivnost 8	Izrada plana upravljanja	x	x	x	x	x				
Aktivnost 9	Provedba kampanje					x	x	x	x	
Aktivnost 10	Prikupljanje i odvoz otpada						x	x	x	x
Aktivnost 11	Tekuće održavanje lokacija i vozila							x	x	x

Naziv projekta:

Skupljajmo-reciklirajmo-Profitirajmo

Vlasnik proj.:	Općina Zenica
Uvod:	U BiH ne postoji selektivno prikupljanje otpada, samim time sve korisne komponente završe na deponiji, time smanjujemo vijek trajanja deponije, povećavamo mogućnost veće produkcije deponijskog plina i filtrata, osim nekih slučajeva gdje pojedinci kojima je to osnovni izvor primanaja ručno iz kontejnera vrše izdvajanje korisnih komponenti
Kratki opis projekta:	Projektom je obuhvaćeno 10 osnovnih škola na području općine Zenica. Svaka škola dobila bi po jedan zeleni otok gdje bi mogli odvajati koristan otpad. Općina bi sunfinasirala projekat, Implementirala ga sa NVO iz oblasti ekologije te pokušali napraviti sistem odvoza prikupljenog i prodaju istog tvornici reciklaže plastike i papira te korištenje sredstava od prodaje za razvoj projekta i unapređenje aktivnosti eko sekcija i škola uključenih u projekat.
Trenutačno stanje:	U BiH ne postoji selektivno prikupljanje otpada osim nekih slučajeva gdje pojedinci ručno iz kontejnera vrše izdvajanje korisnih komponenti, samim time sve korisne komponente završe na deponiji, time smanjujemo vijek trajanja deponije,
Očekivani rezultati:	Postavljeno 10 Zelenih otoka, Prikupljene, iskoristive sekundrane sirovine iz otpada, Učenici educirani na temu „Šta sve može da se reciklira“
Mjerljivi indikatori i verifikatori	Postavljeno 10 zelenih otoka nabavljeni odgovarajući kontejneri za selekciju otpada Uređena mjesta za zelene otoke i postavljene info table, 10 komada Izveštaji mjesečni o prikupljenoj sekundarnoj sirovini
Plan implementacije	Ukupno trajanje projekta bi bilo 6-12 mjeseci gdje bi se u ovome vremenskom roku, nabavili odgovarajući kontejneri, uredile lokacije budućih zelenih otoka i postavile info table pod naslovom „stavi pravu stvar na pravo mjesto“
Investicijski plan (tj. predračun troškova)	Nabavku kontejnera za 10 škola x 2 kontejnera Sunfinasiranje Kampanje 15 000 KM Ostale aktivnosti obezbjediti iz budžeta općine i eventualno drugih fondova
Operativni troškovi investicije:	Vrijednost projekta 60 000 KM 10 škola x 2 kontejnera = 20 kontejnera ; Vrijednost kontejnera cca 10 000 KM
Plan finansiranja operativnih troškova	- Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH 35 000 KM - Općina Zenica 40 000 KM
Uticaji projekta na okoliš	Ovim projekat je od velikog značaja jer želimo postaknuti najmanji uzrast koliko je važno da iskoristavamo i prikupljamo odvojeno korisne komponente iz komunalnog otpada, te samim time smanjujemo količinu otpada koji ide na deponiju i čuvamo naše šume, rijeke i dr...

Naziv projekta:

Izrada katastra „Divljih deponija“ na nivou Općine

Vlasnik projekta:	Općina Zenica
Svrha projekta:	Izraditi katastar divljih deponija gdje su evidentirane sve divlje deponije na području općine Zenica , te urađen plan uklanjanja i sanacije divljih deponija
Uvod:	Na području općine Zenica ne postoji relevantan Katastar divljih deponija sa evidentiranim tačnim brojem divljih deponija, a katastar je od velikog značaja jer bi na osnovu napravljenog mogli tačno vidjeti koliko imamo registrovanih divljih deponija, te napraviti plan ukloňjanja i sanacije.
Kratki opis projekta:	U svakoj MZ razgovarati sa predsjednikom MZ oko evidentiranja divljih odlagališta radi dobivanja što kvalitetnijeg katastra koji će biti podloga uklanjanju divljih odlagališta -Fotografisanje svake divlje deponije, -Evidentiranje u kartu, -Procjena obima odloženog otpada, -Procjena vrste odloženog otpada -Procjena načina čišćenja i vremena čišćenja
Trenutačno stanje:	Divlje deponije su veliki problem našeg društva, a u najvećem broju se formiraju na državnom zemljištu, najčešće uz prilazne puteve, uz rijeke, u neposrednoj blizini sela, svakim danom nastaju nove divlje deponije, a najveći problem predstavlja informacija da Ne postoji podatak o broju divljih deponija - Katastar divljih deponija, gdje bi evidentirali sve divlje deponije i napravili plan uklanjanja i sanacije divljih deponija
Očekivani rezultati:	Urađenim katastrom divljih deponija rezultat bi bio evidentovane i mapirane u elektronsku kartu sve divlje deponije na prostoru općine, rangiranje svih divljih deponija prema prioritetu u smislu mogućnosti uklanjanja i opasnosti po okoliš i direktno smanjenje uticaja koje divlje deponije imaju na zdravlje ljudi i okolinu, te Izrađen plan uklanjanja i sanacije divljih deponija na području općine Zenica
Mjerljivi indikatori i dokumenti kojima se to može verificirati	Fotografije sa evidentiranih divljih odlagališta - Izvještaji o planu implementacije-termin plan - Katastar urađen - printana verzija - Elektronska verzija katastra

Općinski program za upravljanje otpadom u BiH

	- Mapirana sva odlagališta na karti gdje će svaka deponija imati svoj obrazac
Plan implementacije	3 mjeseca
Investicijski plan (tj. predračun troškova)	10 000 KM
Operativni troškovi investicije:	10 000 KM
Plan finansiranja operativnih troškova	Općina Zenica i Federalni fond za zaštitu okoliša.
Uticaji projekta na okoliš/životnu sredinu	Urađenim katastrom divljih deponija rezultat bi bio evidentovane sve divlje deponije na prostoru općine, rangiranje svih divljih deponija prema prioritetu u smislu mogućnosti uklanjanja i opasnosti po okoliš i direktno smanjenje uticaja koje divlje deponije imaju na zdravlje ljudi i okolinu.

Naziv projekta:	Uklanjanje i sanacija „Divljih deponija“ na području Općine
Vlasnik projekta:	Općina Zenica

Općinski program za upravljanje otpadom u BiH

Svrha projekta:	Uklanjanje i sanacija divljih deponija
Uvod:	Izgradnjom Regionalne deponije Mošćanica Zenica stvoreni su uslovi za adekvatno uklanjanje divljih deponija sa područja općine Zenica , te prikupljanje, odvoz i kontrolisano deponovanje gdje će sav prikupljeni otpad zbrinuti
Kratki opis projekta:	Uklanjanje i sanacija divljih deponija u neposrednoj blizini vodotoka i izvorišta pitke vode; sav prikupljen otpad će biti prikupljen i adekvatno zbrinut na Regionalnu deponiju Mošćanica.
Trenutačno stanje:	Na području općine Zenica postoje velike količine nezbrinutog komunalnog otpada koje su smještene na neuređena mjesta tzv. divlje deponije od kojih oprijeti velika opasnost na ljudsko zdravlje, vodu, tlo, zrak i dr..)
Očekivani rezultati:	Uklonjeno i sanirano 60 divljih deponija od kojih prijeti opasnost po zdravlje ljudi i okoliš na području općine. Uključeno 10-15 mjesnih zajednica u sistem odvoza otpada.
Mjerljivi indikatori i dokumenti kojima se to može verificirati	60 uklonjenih i saniranih deponija Fotografisanje divljih deponija prije i poslije saniranja
Plan implementacije:	60 mjeseci
Investicijski plan (tj. predračun troškova)	Općina Zenica Alba Zenica, RDM Mošćanica, Federalni fond za zaštitu okoliša, Grant sredstva
Operativni troškovi	150.000,00 KM
Plan finansiranja Operativnih troškova	Općina Zenica ALBA Zenica, RDM Mošćanica, Federalni fond za zaštitu okoliša, Grant sredstva
Uticaji projekta na okoliš/životnu sredinu	Projekat ima pozitivan efekt na okoliš, Uklonjeno i sanirano 60 divljih deponija od kojih prijeti opasnost po zdravlje ljudi i okoliš na području općine.

OBRAZLOŽENJE

I - PRAVNI OSNOV:

Pravni osnov za izradu Plana upravljanja otpadom sadržan je u odredbama člana 9. i 10. Zakona o upravljanju otpadom („Službene novine Federacije BiH“, br.33/03) i člana 22. Statuta općine Zenica („Službene novine općine Zenica“, br.4/08).

II - RAZLOZI ZA DONOŠENJE:

Osnovni razlozi za donošenje Plana upravljanja otpadom na području općine Zenica su potreba za uspostavom sistema upravljanja otpadom za period od 6 godina (2011.-2016.), uvođenje novih načina prikupljanja i odlaganja, zatim povećanje obima usluga prikupljanja, uvođenje odvojenog prikupljanja otpada i dovođenje ovih poslova u stanje ekonomske održivosti.

III – OBRAZLOŽENJE:

Plan upravljanja otpadom je moguće podijeliti u četiri segmenta:

- Prvi dio obrazlaže pravni aspekt, zakonsku regulativu i rokove na osnovu koje je i sačinjen Plan upravljanja otpadom.
- Drugi dio je dao prikaz sadašnjeg stanja, postojeću infrastrukturu i podatke na osnovu kojih su zadati ciljevi i mjere za uspostavljanje boljeg sistema prikupljanja otpada,
- Treći dio sadrži ciljeve sa zadatim rokovima koji će se postići nakon implementacije Plana upravljanja otpadom,
- Četvrti dio prikazuje program mjera i aktivnosti kojima će se kroz konkretne projekte postići planirani ciljevi.

IV - SREDSTVA ZA DONOŠENJE ODLUKE:

Za provođenje ovog Plana su potrebna finansijska sredstva koja su planirana u budžetu općine i koja će biti obezbjeđena od viših nivoa vlasti (kanton, Federacija).

Služba za komunalne poslove i ekologiju